

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

ŽIVLJENJSKA ZAVAROVANJA IN IZVEDENI INSTRUMENTI

Ljubljana, maj 2006

MILKA STOJAKOVIĆ

IZJAVA

Študent/ka Milka Stojaković izjavljam, da sem avtor/ica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom doc. dr. Mitje Čok-a in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

KAZALO

stran

UVOD	1
1. ŽIVLJENJSKA ZAVAROVANJA	2
1.1. UVOD V ŽIVLJENJSKA ZAVAROVANJA.....	2
1.2. POLICA ŽIVLJENJSKEGA ZAVAROVANJA.....	3
1.3. NAMEN ŽIVLJENJSKEGA ZAVAROVANJA.....	5
1.4. OBLIKE ŽIVLJENJSKIH ZAVAROVANJ.....	8
1.4.1. MEŠANO ŽIVLJENJSKO ZAVAROVANJE.....	9
1.4.2. RIZIČNO ŽIVLJENJSKO ZAVAROVANJE.....	10
1.4.3. NALOŽBENO ŽIVLJENJSKO ZAVAROVANJE.....	10
1.4.4. RENTNO ŽIVLJENJSKO ZAVAROVANJE.....	14
1.5. KAJ JE DOBRO VEDETI PRED SKLENITVIJO ŽIVLJENJSKE POLICE.....	15
1.5.1. VARNOST PRIHRANKOV.....	15
1.5.2. DONOSNOST.....	16
1.5.3. LIKVIDNOST.....	16
1.5.4. FLEKSIBILNOST NALOŽB.....	18
1.5.5. DAVČNE UGODNOSTI.....	18
1.5.6. ZAŠČITA PRED INFLACIJO.....	19
1.5.7. VELIKOST ZAVAROVALNE VSOTE.....	20
2. ŽIVLJENJSKO ZAVAROVANJE IN DOLGOROČNO VARČEVANJE	21
2.1. ŽIVLJENJSKA ZAVAROVANJA IN OSNOVNA SOCIALNA VARNOST.....	21
2.1.1. ZAŠČITA OB IZPADU DELOVNE SPOSOBNOSTI.....	22
2.1.2. ZAŠČITA DRUŽINSKIH ČLANOV.....	22
2.1.3. NEPREMIČNINA.....	23
2.1.4. OTROKOM OMOGOČITI NAČRTOVANO ŠOLANJE.....	23
2.1.5. POSKRBTI ZA DODATNO POKOJNINO.....	23
2.1.6. OHRANJANJE OSNOVNEGA STANDARDA.....	24
2.1.7. FINANČNA VARNOST IN STABILNOST.....	25
2.2. ZAVAROVALNO-VARČEVALNE KOMBINACIJE.....	25
3. ŽIVLJENJSKA ZAVAROVANJA IN NAKUP NEPREMIČNINE	31
3.1. HIPOTEKARNO POSOJILO.....	31
3.2. SMISEL ŽIVLJENJSKIH ZAVAROVANJ PRI HIPOTEKARNIH POSOJILIH.....	31
3.3. INSTRUMENT POPLAČILA GLAVNICE POSOJILA IZ ZAVAROVALNE VSOTE ŽIVLJENJSKEGA ZAVAROVANJA.....	32
3.4. NAKUP NEPREMIČNINE S 30 ODPOTNO UDELEŽBO LASTNIH SREDSTEV.....	32
3.5. ODLOČITEV ZA POSOJILO, ČEPRAV JE LASTNIH SREDSTEV ZA NAKUP NEPREMIČNINE DOVOLJ.....	35
3.5.1. ANALIZA ZA PETNAJST-LETNO DOBO ZAVAROVANJA:.....	36
3.5.2. ANALIZA ZA DVAJSET-LETNO DOBO ZAVAROVANJA:.....	37
SKLEP	39
LITERATURA	41
VIRI	42

UVOD

Bolj privlačno kot je ime produkta ali storitve, več možnosti je, da se bosta produkt oziroma storitev usidrala v spomin potencialnega kupca in da se bo v končni fazi tudi odločil zanj. Glede na to so tudi zavarovanja, ki ščitijo posameznika oziroma njegovo družino pred finančnimi posledicami prezgodnje smrti, poimenovana življenjska zavarovanja in ne smrtna, kar bi glede na zavarovano nevarnost bil bolj ustrezen izraz.

V Sloveniji je zadnjih nekaj let čutiti rast in tudi razvoj novih življenjskih zavarovanj kot tudi produktov, ki se pojavljajo na trgu kot posledica sodelovanja bank in zavarovalnic. Življenjska zavarovanja uvrščamo v tako imenovani tretji steber socialne varnosti. Zavarovalnica nam s plačilom zavarovalne vsote pomaga pred finančnimi problemi, ki bi lahko nastali ob prezgodnji smrti enega od nosilcev družinskega proračuna.

Mnogi imajo še vedno v zavesti, da gre pri življenjskem zavarovanju za donosno naložbo. Za to asociacijo v naših glavah so ponavadi v veliki meri zaslužni tisti, ki ta zavarovanja prodajajo in se pri tem poslužujejo neetičnih, nestrokovnih in zavajajočih trditev v boju za čim večjo prodajo. Vsekakor pa je polica življenjskega zavarovanja naložba, ki nam ob rednem plačevanju premije omogoča, da svoje finančne cilje lažje in z večjo gotovostjo dosežemo.

Diplomsko delo je razdeljeno na tri dele. V prvem delu predstavim življenjsko zavarovanje in njegov namen ter podrobneje opišem nekatere oblike življenjskih zavarovanj. Sledi tudi analiza nekaterih finančnih pojmov, ki so pomembni pri sprejemanju odločitve o sklenitvi zavarovanja.

V drugem delu diplome se osredotočim na življenjska zavarovanja v smislu dolgoročnega varčevanja. V nadaljevanju ugotavljam, v katerih segmentih osnovne socialne varnosti nastopajo življenjska zavarovanja in v kakšni obliki. Poskušam ugotoviti tudi vzroke za tako velik uspeh naložbenih polic na našem trgu. Te so tudi ena od zavarovalno-varčevalnih kombinacij, ki jo primerjam še z mešanim in rizičnim življenjskim zavarovanjem, kateremu je dodano še posamezno varčevanje v vzajemnih skladih. Poskušam izpostaviti glavne značilnosti in prednosti vsake od oblik ter ugotoviti, katera je v smislu varčevanja najboljša.

Zadnji del diplome je namenjen predvsem analizi življenjskih polic pri nakupu nepremičnine. Na kratko bom predstavila hipotekarna posojila ter smiselnost sklenitve življenjskih zavarovanj ob njihovem najemu. Predstavila bom dve obliki instrumenta, ki se pojavljata na našem trgu le nekaj let in sta sad sodelovanja banke in zavarovalnice. Prva oblika instrumenta je nakup nepremičnine s 30 odstotno udeležbo lastnih sredstev, druga pa je najetje posojila in sklenitev življenjskega zavarovanja, čeprav imamo lastnih sredstev za nakup nepremičnine dovolj. Bistvo teh dveh instrumentov je v tem, da s polico življenjskega zavarovanja

namensko varčujemo za poplačilo glavnice hipotekarnega posojila, na katero je banka odobrila moratorij odplačevanja za toliko let, za kolikor je bilo življenjsko zavarovanje sklenjeno. V nadaljevanju poskušam oba instrumenta analizirati z vidika ugodnosti za posojilojemalca. Analiza temelji predvsem na podlagi informativnih izračunov, ki jih te finančne institucije nudijo.

1. ŽIVLJENJSKA ZAVAROVANJA

1.1. UVOD V ŽIVLJENJSKA ZAVAROVANJA

Življenjsko zavarovanje je ena od oblik osebnega zavarovanja, s katero si zagotovimo socialno varnost družine. Na nekatera življenjska zavarovanja pa lahko gledamo tudi kot na oblike dodatne varnosti, ko prehajamo iz obdobja aktivnega življenja v čas upokojitve. Torej lahko razumemo življenjsko zavarovanje kot pogodbo, ki zagotavlja varnost družine ob izpadu enega izmed dohodkov, hkrati pa kot premišljeno dolgoročno varčevanje in nalaganje denarja za bolj udobno upokožitev.

Življenjsko zavarovanje je zavarovanje človekovega življenja za primer pogodbenega dogodka in za obdobje, za katero je zavarovanje sklenjeno. Če zavarovalni primer nastane v pogodbenem roku, je dolžnost zavarovatelja izplačati zavarovalno vsoto. Življenjsko zavarovanje lahko vsebuje tudi varčevalno komponento, na osnovi katere se oblikujejo matematične rezervacije. Na podlagi zakonskih predpisov imajo zavarovalnice sredstva življenjskih zavarovanj posebej urejena in zaščitena, kar se kaže predvsem v tem, da sredstev življenjskih zavarovanj ne smejo uporabljati za poravnanje obveznosti iz drugih vrst zavarovanj (Bjelić, 1998, str. 214).

Pri taki vrsti pogodbe, kot je življenjsko zavarovanje, se zavarovalnica obveže, da bo v polici določeni osebi izplačala dogovorjeni kapital ali rento v primeru zavarovalnega dogodka, ki pa je lahko zavarovančeva smrt ali doživetje. V tako obliko zavarovanja so vključeni štirje subjekti, ki pa so lahko popolnoma različne osebe:

- Pogodbenik ali zavarovalec je oseba, ki želi skleniti zavarovanje, in se tudi zaveže, da bo plačevala premijo. Lahko je pravna ali fizična oseba. Zavarovalec je lastnik zavarovalne pogodbe in ima vse pravice (prekinitev plačevanja ali zavarovanja, spremembe glede višine premije ali izbire upravičenca in podobno) do poteka zavarovanja ali nastanka zavarovalnega primera le on.
- Zavarovanec je oseba, katere življenje je v resnici zavarovano, in je lahko zgolj fizična oseba. Od zavarovančevega življenja oziroma smrti je odvisno, kdaj bo nastopil zavarovalni primer. Posledično temu je tudi višina premije odvisna od zavarovančeve starosti in zdravstvenega stanja. Pri vzajemnih zavarovanjih obstaja možnost, da sta na eni polici dva zavarovanca hkrati. V tem primeru nastopi zavarovalni primer zaradi smrti prvega od obeh. Zavarovanje preneha in tudi preživeli zavarovanec ni več zavarovan.

- Upravičenec ali koristnik je oseba, ki mu v primeru nastanka zavarovalnega primera zavarovalnica izplača zavarovalnino. Upravičenca določi zavarovalec, vendar mora s tem soglašati tudi zavarovanec. Najbolj pogosto je upravičenec za primer doživetja zavarovanec, za primer smrti pa nekdo od zavarovančevih ožjih družinskih članov.
- Zavarovalna družba je subjekt s katero zavarovalec sklene polico življenjskega zavarovanja. Zavarovalnica izplača upravičencu dogovorjeno zavarovalnino ob nastopu zavarovalnega primera.

1.2. POLICA ŽIVLJENJSKEGA ZAVAROVANJA

Polica življenjskega zavarovanja je dokument o sklenjeni zavarovalni pogodbi, ki je izdana v enem izvodu. Vsebuje vse bistvene prvine pogodbe o življenjskem zavarovanju. Njen sestavni del so tudi ponudba, splošni pogoji, tabela odkupnih vrednosti, tabela znižanih zavarovalnih vsot brez nadaljnega plačevanja premij in posebni pogoji za dodatno nezgodno zavarovanje s tabelo invalidnosti, če življenjsko zavarovanje zajema tudi dodatno nezgodno zavarovanje (Bjelič, 1998, str. 216).

Ponudba, ki je sestavni del zavarovalne pogodbe za življenjsko zavarovanje, je običajno v obliki obrazca, ki vsebuje vse potrebne podatke za sklenitev zavarovanja. Na ponudbi so običajno navedeni podatki o pogodbenih udeležencih, začetku in poteku zavarovanja, zavarovalni dobi, premiji, zavarovalnih vsotah, posredovalcu ponudbe, o dolžnostih in pravicah zavarovalca (ponavadi v drobnem tisku), zdravstvenem stanju zavarovanca ter podpis zavarovalca in zavarovane osebe.

Polica življenjskega zavarovanja je v bistvu sestavljanka iz več specializiranih oblik zavarovanja. Po mnenju Sama Lubeja v članku Paketno življenjsko zavarovanje po vaši meri, ki je bil objavljen v reviji Kapital, so najbolj osnovni in pogosti elementi take police (Lubej, 1999, str. 30-31):

- zavarovanje rizika smrti,
- zavarovanje rizika nezgode,
- zavarovanje rizika izpada dohodka in
- varčevanje.

Zavarovanje rizika smrti predstavlja osnovni del življenjskega zavarovanja, okoli katerega so zbrani vsi ostali elementi. Smrt človeka je lahko posledica nezgodne ali naravne smrti. Za nezgodno smrt so najbolj pogosto krive prometne nesreče, nesreče pri delu ali športu. Veliko ljudi se boji prav nezgodne smrti, čeprav je relativno gledano razmeroma redek vzrok smrti. Zavarovanje zaradi nezgodne smrti je primerno za ljudi, ki se zaradi različnih razlogov veliko vozijo po cestah, in ljudi, ki so zaradi svojega načina življenja izpostavljeni relativno visokim rizikom telesnih poškodb, ki bi lahko privedle do smrti. Ravno tako je primerno za tiste osebe, ki jih bremenijo neodplačani krediti. Naravna smrt pa je bolj pogost vzrok smrti, saj večina

Slovencev še vedno umre naravne smrti. Zavarovanje pred naravno smrtjo je primerno za osebe, ki jih pestijo težave kot so težje dedne bolezni kot tudi nezdravo življenje, na primer prekomerno uživanje alkohola ali kajenje. Primerno je tudi za ljudi, ki večino svojega dneva preživijo v stresnih situacijah, ki so posledica poslovne ali kakšne druge podobne stresne narave.

Zavarovanje rizika nezgode je ravno tako kot zavarovanje rizika zaradi nezgodne smrti primerno za ljudi, ki so izpostavljeni poškodbam zaradi osebnostne narave, poslovnih okoliščin ali pa stila življenja. Posledice resnejših nezgod so ponavadi povezane z dolgotrajnim in dragim zdravljenjem. To ima lahko na družino precejšnje negativne posledice, saj po eni strani pomeni izpad prihodkov zaradi nezmožnosti za delo, po drugi strani pa se velik del družinskega dohodka namenja za stroške zdravljenja. Za vse oblike nezgodnega zavarovanja veljajo izredno strogi pogoji glede upoštevanja vseh potrebnih in predpisanih varnostnih ukrepov in standardov. Ti so podrobno navedeni v splošnih pogojih zavarovanja. Tako okoliščini kot sta neuporaba varnostne čelade, kjer je ta predpisana, ali alkoholiziranost v trenutku nezgode lahko pomenita majhen podatek, ki pa zavarovalnico razbremeni vseh obveznosti.

Pri zavarovanju rizika izpada dohodka sta najbolj pogosti obliki dnevno in bolnišnično nadomestilo. Poleg se lahko šteje tudi nadomestilo za čas zdravljenja, vendar se praviloma sklepa v okviru samostojne police nezgodnega zavarovanja. Večina zavarovalnic ne priznava dnevnega nadomestila za prvih nekaj dni, ko pa nastopi dan, ko je upravičenec do njega upravičen, zavarovalnica izplača dnevno nadomestilo za ta dan in za vse ostale dni bolnišniške odsotnosti, ki jih upravičenec prebije doma ali v bolnišnici po določeni dnevni tarifi kot dodatek k bolnišničnemu nadomestilu. Ravno tako se upravičencu izplača bolnišnično nadomestilo po določeni dnevni tarifi in to za čas zdravljenja v bolnišnici. Zavarovalnice ponavadi izplačajo to nadomestilo za vsako upravičeno preživeto noč v bolnišnici. V primeru, da zavarovanca sprejmejo v bolnišnico zjutraj in ga zvečer istega dne tudi izpustijo, do tega nadomestila ponavadi ni upravičen.

Če se zavarovalec odloči tudi za del življenjske police, ki vsebuje varčevanje, potem zavarovalnica del njegove premije nalaga v posebej izbrane naložbe. Na koncu zavarovalne dobe zavarovalnica izplača upravičencu dogovorjeno zavarovalno vsoto in predvidene obresti. V življenjskih policah, kjer zavarovalnica jamči za zavarovalno vsoto, gre ponavadi za konzervativno nalaganje varčevalnega dela premije. Pri policah, kjer zavarovalec sam prevzema naložbeno tveganje, pa gre lahko za tudi bolj tvegane naložbene izbire, odvisno od posameznega zavarovalca.

Življenjsko zavarovanje lahko sklenemo z zdravniškim pregledom ali brez njega. Na osnovi zavarovalne vsote zavarovalnica odloči ali je takšen pregled potreben ali ne. Do določene višine vsote zdravniški pregled ni potreben, če pa zahtevana vsota presega to višino, mora ta

biti opravljen za zavarovanja za primer smrti, mešana življenjska zavarovanja in rentna zavarovanja. Zavarujejo se lahko samo zdrave osebe od dopolnjenega štirinajstega do dopolnjenega šestdesetega leta starosti. Drugi, ki niso popolnoma zdravi ali pa presegajo petinšestdeseto leto starosti, se lahko zavarujejo samo na osnovi posebnih pogojev za zavarovanje povečanih oziroma anormalnih tveganj (Bijelič, 1998, str. 216).

Pri življenjskih zavarovanjih, kjer se zavarujemo brez opravljenega zdravniškega pregleda, obstajajo zdravstvena vprašanja, na katera moramo odgovoriti. Pri teh zavarovanjih obstaja tako imenovani čakalni čas prvih let, za katerega velja, da zavarovalnica v tem času ne izplača zavarovalne vsote, ampak povrne vplačane premije, če pride do nenadne smrti zaradi bolezni. Primer smrti kot posledica nezgode pa se krije s celotno zavarovalno vsoto. Varčevalni del zavarovanja je pri teh zavarovanjih ustrezno manjši, saj gre v tem primeru za kritje višjih zavarovalnih nevarnosti.

Polica življenjskega zavarovanja ima tudi transakcijsko uporabnost. Lastniku police so dane predvsem tri možnosti. Prva je odkup vrednosti police in to v splošnem velja za zavarovanja, ki vsebujejo varčevalni del. Odkup police hkrati pomeni njegovo prekinitev. Druga možnost je izplačilo predujma s strani zavarovalnice. Ta možnost omogoča, da zavarovanje še naprej ostane sklenjeno, le da se pri tem spremenijo zavarovalni pogoji, saj se spremeni ročnost in obseg vplačanih premij. Kot tretja možnost se ponavadi navaja zastava police, kjer lahko zavarovalec z upnikom sklene pogodbo o zastavi police življenjskega zavarovanja. Zavarovalec izroči polico upniku, prav tako pa nanj prenese pravico, da si ob škodnem ali zavarovalnem dogodku poplača obveznosti iz zavarovalnine, če mu te ne bi bile pravočasno poplačane.

1.3. NAMEN ŽIVLJENJSKEGA ZAVAROVANJA

Potreba po življenjskem zavarovanju izhaja predvsem iz potrebe po varnosti družine, saj lahko smrt enega od staršev finančno močno prizadene družino. »Potreba po varnosti se pojavi kot psihični in intelektualni odziv na prepoznavanje stanja in okoliščin, v katerih zaznamo pomanjkanje varnosti ali tistih stanj in okoliščin, v katerih bi bila lahko ogrožena varnost. Varnost je posameznikova realna potreba. Vsa živa bitja imajo ustrezne mehanizme, ki omogočajo zaščito integritete posameznika in reprodukcijo vrste. Iz tega lahko sklepamo, da je varnost esencialnega pomena za človeka in obstoj človeške vrste« (Žnidarič, 2004, str. 22).

Osnovni smisel življenjskih zavarovanj je zavarovanje in ohranjanje vrednosti človeškega življenja. Proizvodi, ki jih ponujajo zavarovalnice, presegajo njegov osnovni smisel. Tako se življenjsko zavarovanje v poslovnem svetu uporablja (Jesenek, 2004, str. 56):

- za zagotovitev nemotenega poslovanja podjetja v primeru smrti enega od lastnikov,

- za nadomestitev škode v primeru smrti kadra v podjetju, ki je ključnega pomena za samo poslovanje,
- kot boniteta zaposlenim v podjetju.

V primeru posameznega zavarovalca pa se življenjsko zavarovanje uporablja (Jesenek, 2004, str. 56):

- za zagotavljanje dodatne pokojnine,
- kot poseben sklad za šolanje otrok,
- kot varnostni sklad za nepredvidene izdatke v prihodnosti,
- kot zavarovanje obveznosti v primeru najetja hipotekarnih in ostalih kreditov,
- kot davčno ugodnejše varčevanje.

Katero življenjsko zavarovanje bo zavarovalec izbral, je predvsem odvisno od tega, za kaj ga potrebuje. Če odplačuje hipotekarno posojilo in bi rad sklenil življenjsko zavarovanje kot zavarovanje teh obveznosti, potem je primerno, da je minimalna zavarovalna vsota najmanj enaka vrednosti obveznosti, ki jih ima. Če pa si zavarovalec želi davčno ugodnejšega varčevanja, ne potrebuje visokih zavarovalnih vsot, saj želi, da se večji del premije ustrezno plemeniti.

Zaradi staranja prebivalstva, ki sta ga povzročila manjša rodnost in podaljševanje pričakovane življenjske dobe, je bila potrebna korenita sprememba našega pokojninskega sistema. Pokojnine iz državne blagajne se bodo vse bolj zniževale, zato pa se bo večal tisti del plače, ki ga bo posameznik moral privarčevati in oplemenititi za lepšo in bolj udobno starost. V prihodnosti bomo imeli takšno strukturo prejemkov v starosti:

- prejemki iz obveznega prvega stebra,
- prejemki v obliki dodatka, ki izhaja iz drugega stebra in je največkrat povezan s kolektivnim pokojninskim zavarovanjem, in
- prejemki iz tretjega stebra, ki bodo odvisni izključno od tega, ali se bo posameznik odločil za posebne oblike pokojninskih zavarovanj, rentno varčevanje, vlaganje v vrednostne papirje, nepremičnine in podobno.

Z vstopom Slovenije v Evropsko unijo je tudi trg finančnega posredništva doživel kar nekaj sprememb. Kot posledica zniževanja obresti, klasično bančno varčevanje postaja vse manj zanimivo, stanovanjska posojila pa so vse bolj privlačna. Prebivalstvu so s krčenjem socialnih in zdravstvenih pravic ne več samo zanimiva, ampak tudi vse bolj nujna različna dodatna življenjska, zdravstvena, nezgodna in pokojninska zavarovanja. Bančni in zavarovalniški proizvodi se vse bolj dopolnjujejo in dobivajo nove oblike. Na trgu so se pojavila nova zavarovanja, vključena v bančne storitve in različne oblike varčevanj in naložb s komponento življenjskega zavarovanja pri stanovanjskih posojilih in podobno (Šlibar Pačnik, 2005, str. 59-60).

Življenjska zavarovanja imajo tako z vidika posameznika, države tudi gospodarskega razvoja veliko prednosti:

- Življenjska zavarovanja izboljšujejo finančno varnost posameznikov. To izboljšanje se kaže predvsem v tem, da zmanjšujejo skrbi in stres ob izpadu zavarovančevega dohodka, spodbujajo varčevanje posameznika (tudi za starost), ter izboljšujejo kreditne pogoje za posojilojemalce in posledično zmanjšujejo tveganje.
- S stališča države lahko rečemo, da olajša njeno breme pri socialni varnosti državljanov in pri vzdrževanju upokojencev, saj obstaja negativna korelacija med socialnimi izdatki in premijami za življenjska zavarovanja.
- Življenjska zavarovanja vplivajo tudi na gospodarski razvoj, saj zavarovalnice preko premij življenjskih zavarovanj zberejo ogromne količine kapitala, ki je pomemben pri podpiranju investiranja in razvoja nacionalnega gospodarstva.

O velikosti zbranega kapitala preko premij življenjskega zavarovanja si lahko pomagamo s spodnjo tabelo, da dobimo občutek za kakšne številke v resnici gre. Kot vidimo se premije življenjskih zavarovanj gibljejo okoli 20 odstotkov vseh zavarovalnih premij. Slovenci vplačamo dobrih 200 EUR na prebivalca na leto iz naslova življenjskih zavarovanj, medtem ko je ta znesek občutno višji v najrazvitejših državah Evropske unije. Tam namenijo več kot 1.000 EUR na prebivalca na leto. Med vodilne v Evropi sodita Švica in Velika Britanija, saj njuni državljani namenijo za lastna zavarovanja več kot 2.500 EUR na leto. Na nasprotni strani pa sta Latvija in Turčija. Njuni prebivalci za življenjska zavarovanja namenijo manj kot 15 EUR na leto. Slovenija ne dosega visoke premije življenjskega zavarovanja na prebivalca na leto, vendar je na primer v letu 2004 glede na leto 2003 imela zelo visoko rast premij (Grmek, 2006, str. 21).

Tabela 1: Prikaz velikosti obračunanih bruto zavarovalnih premij pri slovenskih zavarovalnicah

LETO	PREMIJE SKUPAJ (V MIO SIT)	ŽIVLJENJSKE PREMIJE (V MIO SIT)	OSTALO (V MIO SIT)
2002	255.485	50.102	205.383
2003	285.393	59.871	225.522
2003/9	214.573	42.069	172.504
2004/9	240.070	52.458	187.612

Vir: Nedenarne finančne institucije, 2005, str. 5.

Zavarovalništvo je ena od razvijajočih se in rastočih gospodarskih panog v Sloveniji. Na področju uresničevanja kolektivne in individualne socialne varnosti ljudi nastopa zavarovalništvo v precejšnji meri kot partner države in družbe kot celote. Temeljni cilj in naloga zavarovalništva sta zagotavljanje nespremenjenega standarda, pri čemer velja načelo,

da več zavarovanja zagotavlja višji standard oziroma več zavarovanj pomeni tudi več nevarnosti, ki slednjega ogrožajo (Žnidarič, 2004, str. 94).

»Naloga zavarovanja je, da številna tveganja, ki so jim zavarovanci izpostavljeni, prerazporedi na vse zavarovance, in da upravičencu izplača ustrezno nadomestilo za utrpelo škodo ali ustrezno vsoto v skladu s sklenjeno zavarovalno pogodbo. S sklenitvijo zavarovanja zavarovanec svoje spremenljive stroške pretvori v stalne stroške s plačilom zavarovalne premije, gospodarske posledice nastopa določenega škodnega dogodka pa prenese na zavarovatelja« (Bjelič, 1998, str. 3-4).

1.4. OBLIKE ŽIVLJENJSKIH ZAVAROVANJ

Življenjska zavarovanja se delijo na več oblik zavarovanj (Šenk, 2003, str. 3.1-15-19):

- na eni strani imamo kapitalska življenjska zavarovanja, pri katerih gre ponavadi za izplačilo s pogodbo dogovorjene zavarovalne vsote oziroma kapitala v enkratnem znesku. Sem sodijo življenjska zavarovanja:
 - za primer smrti,
 - za primer doživetja,
 - za primer doživetja in smrti,
 - na točno določen rok,
 - za zavarovanje dote,
 - za kritje kritičnih bolezni in
 - z naložbenim tveganjem.

- Na drugi strani pa imamo rentna življenjska zavarovanja, pri katerih zavarovalnica ponavljajoče izplačuje dogovorjene vsote oziroma rente. Sem sodijo:
 - doživljenjske rente in
 - časovne rente.

Preobsežno bi bilo opisovati vse oblike življenjskih zavarovanj. Zato bodo podrobneje predstavljena rentna zavarovanja in še tri vrste življenjskih zavarovanj, ki so omenjene v članku Življenjsko zavarovanje (1), ki je bil objavljen v Novem glasu Koper. Avtor tega članka pravi, da v osnovi s tehničnega vidika ločimo tri vrste življenjskih zavarovanj (Pahor, 2003, str. 14):

- mešano življenjsko zavarovanje,
- rizično življenjsko zavarovanje in
- naložbeno življenjsko zavarovanje.

1.4.1. MEŠANO ŽIVLJENJSKO ZAVAROVANJE

Mešano življenjsko zavarovanje je najbolj razširjena oblika med vsemi življenjskimi zavarovanji, saj združuje zavarovanje za primer smrti in za primer doživetja. To pomeni, da upravičenec življenjske police dobi dogovorjeno zavarovalnino v primeru smrti zavarovanca kot tudi v primeru njegovega doživetja. Vprašanje je le, kaj nastopi prej. Najbolj razširjeno mešano zavarovanje je tisto, pri katerem sta zavarovalni vsoti za primer doživetja in za primer smrti enaki. Seveda pa so možne tudi druge oblike teh zavarovanj, pri katerih je na primer višja ena od obeh zavarovalnih vsot, za smrt ali za doživetje. Obstajajo tudi vzajemna mešana zavarovanja, pri katerih sta zavarovani dve osebi, na primer zakonca. Po smrti enega od zavarovancev prenehajo nadaljnje obveznosti zavarovalnice, preživeli zavarovanec pa dobi dogovorjeno zavarovalno vsoto. Prav tako se ta izplača v primeru doživetja obeh zavarovancev.

Pri tem zavarovanju se prepletata funkciji zavarovanja in varčevanja. Zavarovalni del zavarovanja je del, kjer se zavarovanci zavarujejo za primer smrti, naravne ali neizgodne. Drugi del je varčevalni del police. Praviloma večji del premije, ki jo plačuje zavarovanec, se usmerja v razne oblike varčevanja in tako se v zavarovalnem obdobju zbira kapital, ki ob koncu zavarovanja oziroma doživetju pripada zavarovancu. Od tega, kam in kako se nalaga ta del premije, je odvisna višina kapitala, ki se zbere do konca zavarovalne dobe. Pri mešanih življenjskih zavarovanjih je varčevalni del naložen v tako imenovani kritni sklad oziroma kritno premoženje. Ta sklad predstavlja izjemno konzervativne naložbe, ki so usmerjene predvsem v obveznice Republike Slovenije in drugih predvsem uglednih in stabilnih držav (na primer članic OECD). Izbor in obseg naložb je zelo striktno omejen in sicer zato, da se čim bolj zagotovi varnost. Upoštevajoč zakonske omejitve zavarovalnica sama oblikuje lastni kritni sklad glede na odločitve, ki jih predhodno sprejmejo njeni naložbeni analitiki. Tako naložen kapital predvsem skuša ohranjati korak z inflacijo, ne more pa se pričakovati plemenitenja kapitala, saj bi le to zahtevalo tudi bolj tvegane in donosne naložbe (Lubej, 2003, str. 11).

Tabela 2: Primerjava mešanih življenjskih zavarovanj - ženske

IME DRUŽBE (SKRAJŠANO)	MESEČNA PREMIJA (V EUR)
AdriaticSlovenica	93,16
Generali	96,74
Grawe	92,83
Merkur	96,23
Tilia	97,77
Triglav	94,80
Slovenica Življenje	95,76
Zavarovalnica Maribor	89,83
Wiener Städtische	94,80

Vir: Mikulič, 2006a, str. 18.

V tabeli 2 (na str. 9) lahko primerjamo ponudbo mešanih življenjskih zavarovanj različnih zavarovalnic na slovenskem trgu z vidika velikosti premije. Informativni izračuni so bili narejeni za žensko, staro trideset let, ki bi rada s sklenitvijo mešane življenjske police čez sedemnajst let prejela najmanj zagotovljeno zavarovalno vsoto v višini 20.000 EUR. Velikih odstopanj v velikosti mesečnih premij ravno ni, kar je tudi pričakovano, saj vsa mešana življenjska zavarovanja dosegajo približno enako stopnjo donosnosti na varčevalnem delu.

1.4.2. RIZIČNO ŽIVLJENJSKO ZAVAROVANJE

Rizično življenjsko zavarovanje (imenovano tudi terminsko življenjsko zavarovanje) je oblika življenjskega zavarovanja, kjer se zavarovanec zavaruje za primer smrti za dogovorjeno dobo. Če zavarovanec umre pred iztekom zavarovalne dobe, zavarovalnica izplača upravičencu dogovorjeno zavarovalno vsoto. V nasprotnem primeru, če zavarovanec preživi dogovorjeno zavarovalno dobo, zavarovalna družba nima nobenih obveznosti do upravičenca. To zavarovanje deluje podobno kot avtomobilsko kasko zavarovanje. Velikokrat se prav to zavarovanje povezuje z najemom bančnega posojila in je namenjeno zaščititi družinskih članov ali drugih bližnjih, ki bi bili ob smrti zavarovane osebe obremenjeni s pokrivanjem nastalih obveznosti.

To zavarovanje omogoča lažje poplačilo kreditov ali nadomesti določen izpad dohodka. Premija tega zavarovanja krije torej samo riziko smrti, pri čemer varčevalni del sploh ni vključen. Zakaj je to zavarovanje zanimivo na razvitejših tržiščih življenjskih zavarovanj v Evropi in v Združenih državah Amerike? Zato ker je njegova premija neprimerno cenejša od premije pri mešanem življenjskem zavarovanju, zagotavlja pa enako zaščito za primer smrti pri enakih ostalih pogojih kot so starost in spol zavarovanca, zavarovalna doba in podobno. Rizično življenjsko zavarovanje je primerno za vse tiste, ki potrebujejo visoko zaščito družinskih članov. Zanj se odločajo tudi tisti, ki ne potrebujejo varčevalnega dela zavarovanja, ker poznajo boljše možnosti in si zavarovanje in varčevanje urejajo povsem neodvisno med seboj.

1.4.3. NALOŽBENO ŽIVLJENJSKO ZAVAROVANJE

Pri življenjskih zavarovanjih, kjer zavarovalci prevzamejo naložbeno tveganje, se zavarovalna vsota spreminja z indeksom, na katerega je zavarovanje vezano. Najpogostejša vezava je borzni indeks ali pa indeks naložbenega portfelja, ki ga zavarovalnica sama oblikuje. Možno je skleniti vse oblike življenjskih, pa tudi rentnih zavarovanj. Možni so tudi dodatni dogovori o najmanjši vrednosti indeksa ali največjem možnem padcu v nekem časovno omejenem obdobju in drugi dogovori (Šenk, 2003, str. 3.1-17).

Zavarovanja, kjer se nalaga izključno v vzajemne sklade, so v tujini znana pod imenom *fond police*. Prav tako kot mešano življenjsko zavarovanje, ima tudi naložbeno življenjsko

zavarovanje dva dela, v tem primeru zavarovalnega in naložbenega. Z zavarovalnim delom je poskrbljeno za socialno varnost dedičev zavarovalne police, sredstva iz naložbenega dela pa se nalagajo v izbrane vzajemne sklade (naložbena oblika življenjskih zavarovanj bo mišljena kot z naložbo v vzajemne sklade, ker je ta oblika pri nas najbolj razširjena). Donosi so ponavadi višji kot pri mešani polici življenjskega zavarovanja, vendar pa pretekli donosi vzajemnih skladov ne zagotavljajo enakih donosov v prihodnosti. Posebnost teh zavarovanj je v tem, da zavarovalec sam prevzema naložbeno tveganje. To je tudi razlog, da ni zagotovljenih izplačil ob doživetju. Edino zagotovljeno izplačilo je v primeru smrti zavarovanca v višini dogovorjene zavarovalne vsote ali v višini premoženja v izbranih vzajemnih skladih, odvisno od tega, katera vsota je višja.

Zavarovalec plačuje premijo in vse dokler s plačili ne doseže izbrane zavarovalne vsote, se del premije namenja za zavarovanje, za preostali del, ki je zmanjšan za vstopne stroške in stroške upravljanja, pa zavarovalnica kupuje točke izbranega vzajemnega sklada. Kolikšen del posamezne mesečne premije je namenjen za zavarovalno vsoto, kolikšen pa za nakup točk vzajemnega sklada, zavarovalnica izračuna vsak mesec sproti. Velja pa, da je v začetku vplačevanja zavarovalni del veliko večji od naložbenega, z leti pa se to razmerje spreminja. Ko privarčevana sredstva dosežejo vrednost zavarovalne vsote, se premije v celoti nalagajo le v vzajemne sklade. Pri višjih donosih vzajemnega sklada se bodo sredstva na investicijskem računu v višini zavarovalne vsote prej nabrala.

Ta zavarovanja so še najbližja zavarovanjem za doživetje, saj jih bodo sklenili posamezniki, ki jih zanima predvsem to, da je njihov denar dobro naložen in da bodo ob določenem trenutku prejeli zavarovalno vsoto, ki bo odvisna od stanja vrednostnih papirjev na borzi. Vse zavarovalnice ponujajo vsaj tri različne vzajemne sklade, ki imajo različno strukturo naložb in stopnjo tveganja. Za dolgoročno naložbeno zavarovanje je bolj smiselno izbrati primerne delniško orientirane sklade, za investicije kratkoročne narave pa bolj konzervativne mešane ali obvezniške sklade. Boljša naložbena zavarovanja omogočajo tudi možnost izbire več skladov hkrati in možnost menjave skladov v času zavarovalne dobe. To je smiselno predvsem pri dolgoročnih naložbenih zavarovanjih, kjer se iz bolj tveganih delniških skladov kapital v zadnjih letih zavarovanja postopno preusmerja v obvezniške, da bi se izognili izgubam ob morebitnih padcih na borzah.

V tabeli 3 (na str. 12) lahko vidimo, kakšne možnosti vlaganja v sklade nam nudijo posamezne naložbene police. Za boljše razumevanje bom opisala posamezne lastnosti različnih skladov iz tabele:

Tabela 3: Primerjava naložbenih polic po vrsti skladov in geografski razpršitvi

ŠIROKA PALETA MOŽNOSTI ZA ŽIVLJENJSKA ZAVAROVANJA				
Zavarovalnica	Naložbena polica	Vrste skladov	Geografska razpršitev	
Adriatic Slovenica	Vitafond	delniški	globalna	
		mešani	Evropa	
		obvezniški	Slovenija	
		denarni		
		sklad skladov		
Generali	Eurofond	delniški	Evropa	
		mešani	globalna	
		mešani - eurosafe		
		obvezniški		
Grawe	GraweApollo	sklad delniških skladov	globalna	
		sklad obvezniških skladov		
		uravnoreženi sklad skladov		
Merkur	Top Garant		globalna	
NLB Vita	NLB Naložba Vita (različne vrste)	delniški	globalna	
		mešani - uravnoreženi		
		mešani - konservativno uravnoreženi		
Slovenica Življenje	Fondgarant	delniški	Evropa	
		mešani		
		Fondmax		Romunija
		Fondpolica	obvezniški	Evropa
			sklad skladov	globalna
Tilia	več različnih polic	delniški	globalna	
		mešani	Slovenija	
		mešani - uravnoreženi		
		obvezniški		
		sklad skladov		
		hedge sklad		
Triglav	Naložbeno življenjsko zavarovanje (Zav. Triglav)	mešani	Evropa	
	Naložbeno življenjsko zavarovanje (Abanka)	delniški	globalna	
		obvezniški	Slovenija	
Wiener Städtische	UF0S - Flexibel	delniški	globalna	
		dinamični sklad skladov	regionalna	
		sklad delniških skladov		
		uravnoreženi sklad skladov		
Zavarovalnica Maribor	ZM Prizma	delniški	Evropa	

Vir: zavarujte.si, spletne strani zavarovalnic

Vir: Hafner, 2006, str. 22.

- Delniški vzajemni sklad:

Njihova naložbena politika je predvsem investiranje v delnice, vendar bo v njihovem portfelju poleg delnic tudi približno 10 odstotkov denarja ali drugih visoko likvidnih naložb. Vsaj občasno pa lahko najdemo določen odstotek obveznic in tudi drugih naložb, še posebej, ko se delniškimi trgovi obetajo težki časi. V tujini obstaja tudi izbira med več podkategorijami. Tako lahko investitorji izberejo sklad rasti, ki investira v delnice tistih podjetij, ki izplačujejo nadpovprečno visoke dividende oziroma tečaji delnic teh podjetij nadpovprečno hitro rastejo. Skladi dohodka so usmerjeni predvsem v investiranje delnic velikih podjetij in korporacij, pri katerih je v navadi, da izplačujejo relativno visoke in konstantne dividende. Zaradi zrele faze njihovega razvojnega cikla, je rast vrednosti delnic teh podjetij umirjena. Potem so tu še skladi majhnih podjetij. Kot že ime pove, investirajo predvsem v delnice mladih in majhnih podjetij, ki dobijo oceno, da imajo velik potencial rasti in razvoja. Taka podjetja praviloma ne

izplačujejo dividend, zato so primerna za vlagatelje, ki si lahko privoščijo povečan nivo tveganja.

- Mešani vzajemni sklad:

Ta sklad razporeja sredstva predvsem v delniške in obvezniške naložbe ter v manjšem delu tudi v denarne rezerve. Investicijska politika se lahko nagiba bolj na delniško ali obvezniško stran, seveda pa je to že v naprej opredeljeno v njihovem prospektu. Njihova podskupina so uravnoteženi mešani skladi, ki približno enakomerno investirajo v delnice in obveznice (50:50). Ta sklad nudi dobro razmerje med naložbeno varnostjo in pričakovanim donosom.

- Obvezniški vzajemni sklad:

Za te sklade je značilno, da prinašajo relativno majhno donosnost ob praviloma majhnem tveganju. So predvsem alternativa dolgoročnemu varčevanju v banki. V svetu sta predvsem dve podskupini tega sklada. Skladi državnih obveznic so praviloma varnejša oblika tega sklada. Investirajo predvsem v obveznice držav, ki so politično in gospodarsko stabilne. Druga podskupina pa so skladi podjetniških obveznic. Ti skladi investirajo v obveznice največjih in najbolj stabilnih podjetij. So praviloma le malenkost donosnejši od skladov državnih obveznic, tveganje pa je relativno majhno. Skladi, ki investirajo v obveznice manj trdnih in zanesljivih podjetij, pa lahko dosegajo višje donose, vendar tudi večje tveganje.

- Vzajemni sklad denarnega trga:

Ta sklad predstavlja predvsem začasno zatočišče kapitala, ko so razmere na delniških ali obvezniških trgih negotove. Zanj so značilne predvsem kratkoročne naložbe denarja, investira pa predvsem v visoko kakovostne kratkoročne vrednostne papirje držav ali najbolj trdnih podjetij kot tudi v druge nizko tvegane in visoko likvidne naložbe. Pozitivna značilnost tega sklada je v tem, da praviloma ne obračunava vstopne in izstopne provizije, ampak le relativno nizko upravljalško provizijo.

- Sklad skladov:

Lahko je investicijski ali vzajemni sklad, ki vlaga sredstva vlagateljev predvsem v enote premoženja oziroma delnice drugih investicijskih skladov. Prednost teh skladov naj bi bila v še boljši razpršenosti naložb in zmanjšanemu tveganju, vendar je zanj značilna dvakratna upravljalška provizija. Le redki skladi skladov dosegajo opazno boljše rezultate kot običajni vzajemni skladi s podobno naložbeno politiko.

- Hedge sklad:

Ta oblika sklada je v večini organizirana kot podjetje ali komanditna družba. Na osnovi lastnih pravil upravljanja imajo upravljalci možnost, da si obračunavajo precej višjo upravljalško provizijo kot običajni vzajemni skladi, da izvajajo naložbe, ki jih vzajemni in investicijski skladi ne smejo in podobno. Ena bistvenih razlik med hedge skladi in običajnimi vzajemnimi skladi je v tem, da slednji ne morejo iti v stečaj, hedge skladi pa lahko, saj so praviloma organizirani kot podjetja. Pri običajnem vzajemnem skladu je premoženje v lasti vlagateljev in je vedno ločeno od premoženja upravljalcev. Hedge skladi so znani po tem, da imajo največjo smrtnost med vsemi oblikami skladov. Ta oblika sklada investira predvsem v izvedene finančne instrumente, investitorji pa so praviloma izpostavljeni precej visokemu tveganju. Ti skladi so namenjeni predvsem premožnejšim in izobraženim investitorjem,

vendar tudi tem le za del njihovega premoženja (od 3 do 10 odstotkov naložbam namenjenega premoženja).

1.4.4. RENTNO ŽIVLJENJSKO ZAVAROVANJE

Rentna zavarovanja so ena od možnih opcij varčevanja za starost. Poznamo doživljenjske in časovne rente. Pri doživljenjski renti upravičenec prejema rento do smrti, pri časovni pa le omejeno obdobje. Doživljenjske rente so lahko odložene, kar pomeni, da je začetek izplačevanja rente odložen za določen čas v prihodnost, so pa tudi rente, katerih izplačila se začnejo takoj. Zavarovalnice ponavadi ponujajo časovne rente v obliki opcij ob poteku, na primer ob poteku zavarovanja na točno določen rok kot štipendijo.

Zavarovalnica z zbranimi sredstvi prav tako kot pri mešanem življenjskem zavarovanju upravlja v skladu z zakonskimi določili, zato je tudi pri tej vrsti zavarovanja politika upravljanja precej konzervativna, posledično temu pa so tudi donosi nizki. Po izteku zavarovalne dobe se zavarovanec lahko odloči za enkratno izplačilo, za omejeno ali doživljenjsko izplačevanje rente. Najnižja omejitev izplačevanja rente je deset let. Če se zgodi, da zavarovanec umre med obdobjem teh desetih let, se preostanek rent izplačuje njegovim dedičem. V primeru, da zavarovanec umre že pred iztekom zavarovalne dobe, pa zavarovalnica izplača sredstva, ki so bila do tega trenutka vplačana, skupaj s pripisanimi dobički njegovim dedičem. Nemalokrat se zgodi, da se zavarovanci ob izteku pogodbe o rentnem zavarovanju odločijo za enkratno izplačilo in ne za rento. Razlog je predvsem v tem, da je izplačana sredstva mogoče ponovno naložiti v donosnejše naložbe in si s tem zagotoviti dodatno finančno varnost v starosti (Nemanič, 2005b, str. 18).

Tabela 4: Rente pri različni dobi in donosnosti

LETA DO UPOKOJITVE	PREDVIDENI DONOS DO UPOKOJITVE	ZBRANA SREDSTVA (V MIO SIT)	DOŽIVLJENJSKA MESEČNA POKOJNINA (V 1000 SIT)
15 LET	3%	od 2-2,2	od 12-15
	6%	od 2,5-2,8	od 15-20
	8%	od 3-3,3	od 18-23
	11%	od 3,8-4,3	od 23-30
25 LET	3%	od 3,6-4,3	od 20-30
	6%	od 5,5-6,6	od 34-46
	8%	od 7,3-8,8	od 45-64
	11%	od 11,5-14	od 70-100
35 LET	3%	od 5,4-7,1	od 32-50
	6%	od 10-13	od 61-96
	8%	od 15-21	od 61-151
	11%	od 30-42	od 184-304

Vir: Mikulič, 2006, str. 17.

V tabeli 4 (na str. 14) lahko vidimo različne rente pri različni stopnji donosnosti in pri različnem obdobju varčevanja. Rente so bile izračunane s strani pokojninskih skladov na podlagi mesečnega plačevanja po 10.000 SIT, vendar bodo za to primerjavo kar primerne. Rentna zavarovanja dosegajo donosnost nekje od 3 do 5 odstotkov, vendar ker te možnosti v tabeli ni, bomo vzeli za primer, da dosegajo donosnost okoli 6 odstotkov. Kakšno rento lahko potem pričakujemo po petintridesetih letih? Po izračunih sodeč nekje med 60.000 in 100.000 SIT. Vendar je to zelo precenjen rezultat, če pa upoštevamo še dejstvo kupne moči čez petintrideset let, lahko rečemo, da z njo ne bomo ravno zadovoljni.

1.5. KAJ JE DOBRO VEDETI PRED SKLENITVIJO ŽIVLJENJSKE POLICE

Pred izbiro življenjskega zavarovanja je dobro, če poznamo in upoštevamo več elementov. Ljudje smo si različni in to kar nekomu pomeni več, je lahko pri drugi osebi na zadnjem mestu. Tako lahko nekomu pomeni več likvidnost sredstev, drugemu davčne ugodnosti, spet tretjemu fleksibilnost naložbe ali pa mogoče zaščita pred inflacijo. Zato bodo v tem delu diplome malo bolj predstavljeni pojmi, ki nam lahko zelo pomagajo pri odločitvah, ko sklepamo polico življenjskega zavarovanja. Ti pojmi so:

- varnost prihrankov,
- donosnost,
- likvidnost,
- fleksibilnost naložb,
- davčne ugodnosti,
- zaščita pred inflacijo in
- velikost zavarovalne vsote.

1.5.1. VARNOST PRIHRANKOV

Varnost naših sredstev je pri vsaki obliki varčevanja zelo pomembna. Na urejenih finančnih trgih zanjo skrbijo različne nadzorne institucije države, centralna banka in pa sama zakonodaja. Slednja subjektom, ki na trgu zbirajo in upravljajo z denarnimi sredstvi, predpisuje številne omejitve glede njihovih naložb. Nad pravilnostjo poslovanja zavarovalnic, med drugim tudi nad ustreznostjo kritnega sklada, bedita Agencija za zavarovalni nadzor in zakonodaja. Agencija je nadzorni organ, ki predpisuje, nadzoruje in v skrajnih primerih tudi kaznuje poslovanje institucij slovenskega zavarovalništva. Zakonodaja med drugim tudi predpisuje redno revidiranje poslovnih izkazov zavarovalnice, ki ga opravi poslovno in interesno neodvisna revizijska hiša, ki mora v skladu z zakonom in zahtevanimi poročili o poslovanju izdati revizorsko mnenje o izpolnjevanju zahtevanih kriterijev (Husar, 2004, str. 24). Po tej plati varnosti bi lahko rekli, da smo varni pri zavarovalnicah.

Kaj pa tista druga varnost, ki nas bolj zanima in je povezana z zagotovljenim izplačilom. Zavarovalnice nam nudijo kar nekaj oblik življenjskih zavarovanj, vendar vse tiste oblike, ki

nam nudijo zagotovljeno izplačilo zavarovalne vsote ob doživetju, dosegajo takšno donosnost, da komaj ohranja korak z inflacijo. Tipični primer takšnih zavarovanj so mešana in rentna zavarovanja.

1.5.2. DONOSNOST

Donosnost sredstev je vedno v obratnem sorazmerju z njihovo varnostjo. To pomeni, da bolj ko se bomo nagibali k varni naložbi, manj donosa nam bo ta prinašala. Na normalno delujočih kapitalskih trgih nadpovprečno tvegane naložbe prinašajo višjo pričakovano donosnost od povprečno tveganjih. Visok donos je torej vedno povezan z visokim tveganjem. Če se odločimo za dolgoročno varčevanje, je smiselno, da prevzamemo tudi malo več tveganja kot pri tistih za krajše ali srednje dolgo obdobje. Tudi zavarovalnice ponujajo življenjska zavarovanja, za katere velja, da niso tvegana, predvsem mešana in rentna zavarovanja, kjer se sredstva zavarovalcev nalagajo v skladu z zakonskimi določili. Tista druga življenjska zavarovanja, ki so zadnja leta pri nas v ospredju, veljajo pa za bolj tvegana življenjska zavarovanja. Govorimo o naložbenih življenjskih zavarovanjih. Zanimiva so predvsem zato, ker omogočajo doseganje višjih donosov na naložbenem delu, vendar ker ni nobenega zagotovila za izplačilo ob doživetju, nekako padejo v kategorijo ne toliko varnih zavarovalniških ponudb. Vendar če se odločamo za dolgoročno zavarovanje za dobo petindvajsetih let in več in ob vsej prilagodljivosti, ki nam jo ta zavarovanja nudijo, menim, da je pretiran strah odveč.

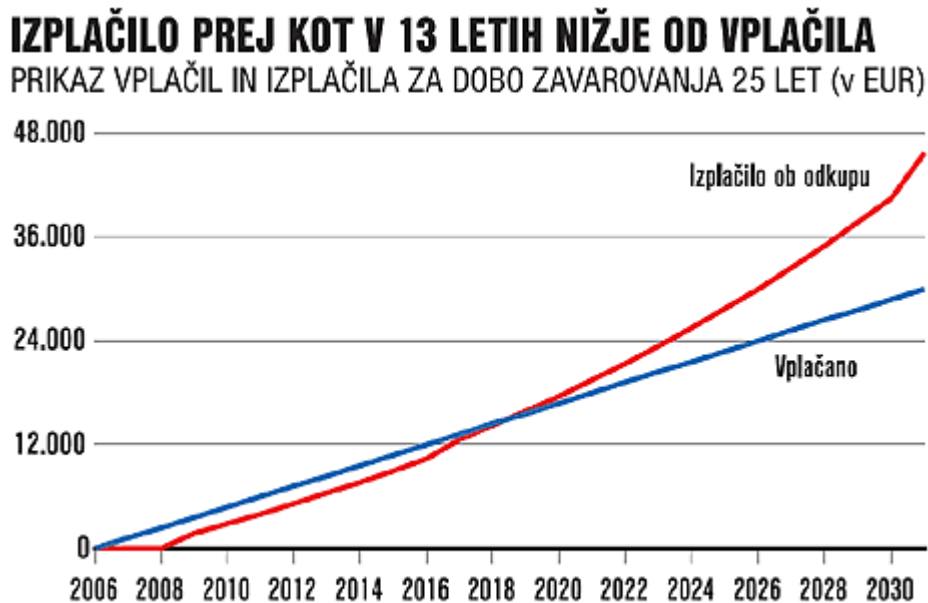
1.5.3. LIKVIDNOST

Likvidnost pomeni, kako hitro lahko naše prihranke pridobimo nazaj na naš transakcijski račun v prsto upravljanje oziroma jih spravimo v gotovino. Če sklenemo mešano življenjsko zavarovanje, je odkup zavarovanja možen šele po dveh ali treh letih, odvisno od posamezne zavarovalnice. Pa še ta je možen le v izjemnih primerih, kot je izselitev iz države, ločitev, brezposelnost in podobno. Odkup naložbenega zavarovanja ponavadi ni omejen na takšne določbe. V zavarovalnih pogojih morajo biti navedeni pogoji, ob katerih sme sklenitelj zavarovanja zahtevati odkup, in način izračuna odkupne vrednosti. Zavarovalnice ponavadi navajajo odkupne vrednosti v obliki tabele v zavarovalni polici.

Vendar ne glede na to ali so posebni pogoji za odkup zavarovanja ali ne, načeloma velja, da ni smiselno iti v odkup življenjske police v začetnih letih. Zakaj? Zato ker je matematična rezervacija in posledično tudi odkupna vrednost v začetnih zavarovalnih letih precej manjša od vsote vplačanih zavarovalnih premij. Najvišji so stroški sklenitve zavarovanja, ki nastopajo le na njegovem začetku. Povprečni stroški sklenitve zavarovanja bremenijo tudi matematično rezervacijo. Zato zna marsikdo biti negativno presenečen, če se poda v tako početje. Veliko bolj primerno je vzeti predujem, ki pa je ravno tako povezan s stroški. Predujem je možen le za zavarovanja, ki se dajo odkupiti. Čeprav zavarovalnica izplača

predujem, ostane zavarovalna pogodba nespremenjena in se določa udeležba na dobičku, kot da predujma ne bi bilo. Prej omenjeni stroški v povezavi s predujmom pa so v bistvu obresti, ki jih je potrebno za to uslugo plačevati. V primeru njihovega neplačevanja, se predujem spremeni v odkup. Predujem je mogoče vrniti, sicer se v primeru zavarovalnega dogodka oziroma odkupa zmanjša zavarovalnina oziroma odkupna vrednost za višino predujma (Musil, 2003, str. 3.1-57-58).

Slika 1: Prikaz prelomne točke med vplačili premij in izplačilom odkupne vrednosti

Vir: Grawe

Vir: Grmek, 2006a, str. 22.

Slika 1 nam lepo prikazuje, da bolj ko se zavarovanje približuje koncu zavarovalne dobe, bolj se zvišuje njegova vrednost ob odkupu. Izplačilo ob odkupu doseže vrednost vplačanega nekje okoli trinajstega leta zavarovanja, prikaz pa je narejen za petindvajset-letno dobo zavarovanja s sklenitvijo zavarovanja v letu 2006.

Kaj lahko torej rečemo o likvidnosti življenjskih zavarovanj? Lahko rečemo, da so likvidna, vendar ni nujno, da je ta likvidnost kasneje v našo korist. To bomo videli predvsem pri davkih. Vendar kljub svoji likvidnosti menim, da življenjska zavarovanja niso namenjena premagovanju likvidnostnih težav zavarovalca, ampak njegove družine oziroma upravičenca zavarovalne pogodbe. Če se kdo s tem razlogom odloči za sklenitev življenjske police, menim, da dela hudo napako, ker je preveč stroškov v igri, da bi se mu to početje splačalo.

1.5.4. FLEKSIBILNOST NALOŽB

Pri fleksibilnosti naložb se bom omejila predvsem na prenos sredstev med skladi pri varčevalnem delu življenjske police. Pri mešanih življenjskih policah je znano, da je varčevalni del premije naložen v skrajno konzervativno naložbeno strategijo, ki je samo ena. Posledično temu lahko rečemo, da so mešana življenjska zavarovanja neprilagodljiva v smislu fleksibilnosti naložb. Nasprotno velja za naložbena življenjska zavarovanja. Prenos sredstev med skladi zavarovalcem omogoča, da se lahko v različnih življenjskih razmerah odločijo za višjo ali nižjo stopnjo tveganja oziroma da jih prenesejo iz manj donosnega v bolj donosen sklad in obratno. Prenos vezave sredstev med različnimi skladi ima tudi davčne prednosti pred neposrednimi nakupi in prodajami enot premoženja investicijskih skladov. Življenjska zavarovanja so v primerjavi s skladi po desetih letih prosta davčnih obremenitev. Prenos vezave sredstev med skladi namreč ne prekine zavarovalne pogodbe, zakonski roki pri skladih pa začnejo s prodajo in nakupom vrednosti enote premoženja ponovno teči (Nemanič, 2005c).

Če se odločimo za sklenitev naložbenega življenjskega zavarovanja, je zelo pomembno, da se predhodno informiramo, če je možno v zavarovalni dobi sredstva prenašati iz sklada v sklad oziroma jih imeti razpršena v več skladih hkrati ter kolikšne stroške obračuna zavarovalnica za prenose. Zavarovalnice se kar precej razlikujejo pri pogojih prenosov sredstev iz sklada v sklad. Nekatere zavarovalnice ne zaračunajo nobenega prenosa, pri čemer je število prenosov lahko poljubno. Druge imajo na primer take omejitve, da mora najprej preteči dve leti od vplačila prve premije, da se lahko izvrši prenos. Spet tretja zavarovalnica postavlja pogoj, da se je potrebno že na začetku odločiti za enega od treh skladov in v njem vztrajati do konca dobe zavarovanja. Torej, če smo dobro informirani in nam za odločitev o izbiri življenjske police manjka le tista »pika na i«, je prav ta kategorija lahko odločujoča.

1.5.5. DAVČNE UGODNOSTI

Obdavčitev dohodka iz življenjskega zavarovanja je novost, ki je prišla v letu 2005 z uveljavljenim zakonom o dohodnini. Stari dohodninski zakon ni obdavčeval dohodka iz življenjskih zavarovanj. Zdaj so ta zavarovanja uvrščena med dohodke iz premoženja, saj 70. člen zakona določa, da so dohodki iz življenjskega zavarovanja tudi obresti, ki se vštevajo v dohodninsko osnovo. Kje so ugodnosti? Predvidene so nekatere oprostitve. Dohodnina se ne plačuje od dohodka iz življenjskega zavarovanja, ki je sklenjeno za primer smrti in se dohodek iz tega zavarovanja izplača zaradi smrti osebe. Zavarovanec je še oproščen plačila dohodnine tedaj, ko so skupaj izpolnjeni trije pogoji (Čeh, 2005, str. 6):

- če nastopi pravica do izplačila zavarovalne vsote po preteku desetih let od dneva sklenitve,
- če sta sklenitelj zavarovanja in upravičenec do zavarovalne vsote ena in ista oseba,

- če ni bila podana zahteva za izplačilo odkupne vrednosti pred potekom desetih let, torej če zavarovanec ni zaprosil za predujem (tukaj se lepo vidi slabost odkupa ali predujma z davčnega vidika).

Torej dohodninsko ne bomo obremenjeni pri različnih oblikah življenjskih zavarovanj; zavarovanja za primer smrti, mešanega življenjskega zavarovanja, rentnega zavarovanja, zavarovanja za primer poroke oziroma rojstva, naložbenega življenjskega zavarovanja in podobno, če bo šlo za izplačilo, ki bo posledica zavarovanja za primer smrti, in to ne glede na trajanje zavarovanja. Dohodki iz življenjskih zavarovanj, ki so bili sklenjeni pred tem zakonom, ne bodo obdavčeni. Kaj je potrebno še plačati, če so zavarovanja sklenjena za dobo krajšo od desetih let? Plačati je potrebno 6,5 odstotni davek na promet zavarovalnih poslov. Kaj pa, če zavarovanje sklenemo za dobo daljšo od desetih let, vendar zavarovanje prekinemo pred potekom desetih let? Ravno tako je potrebno plačati 6,5 odstotni davek na promet zavarovalnih poslov.

1.5.6. ZAŠČITA PRED INFLACIJO

Poznamo več načinov, kako ohraniti vrednost police življenjskega zavarovanja oziroma jo zavarovati pred realnim padcem vrednosti. Valutacija je najbolj pogosto opisana v pogojih za življenjska zavarovanja. Pri njej se zavarovalna premija in vsota, ki sta izraženi v tuji valuti, vsakokrat preračunata po srednjem deviznem tečaju Banke Slovenije na dan zapadlosti premije oziroma zavarovalnine (Šenk, 2003, str 3.1-27).

Poznamo tudi opcijsko zavarovanje padca vrednosti - indeksacijo. Pri indeksaciji je vedno določena spodnja meja, pri kateri se ta izvrši. Največkrat je dogovorjeno, da se povišajo zavarovalne vsote osnovnega zavarovanja in dodatnih zavarovanj za odstotek, za katerega se je povišal letni indeks drobnoprodajnih cen ali cen osnovnih življenjskih potrebščin, ki je bil objavljen najpozneje en mesec pred povišanjem s strani Slovenskega statističnega urada oziroma ustreznega tujega statističnega urada. Glede na to, da je ob povišanju zavarovanec starejši, preostala zavarovalna doba pa krajša, se pripadajoča premija za povišano zavarovalno vsoto sorazmerno bolj zviša kot zavarovalna vsota. Zaradi nesorazmerno visokega učinka ob koncu zavarovalne dobe, se indeksacija ponavadi proti koncu zavarovanja (na primer pet let pred koncem) prekine (Šenk, 2003, str. 3.1-27).

Kot primer navajam določila glede indeksacije pri Zavarovalnici Tilii v Splošnih pogojih za življenjsko zavarovanje vezano na enote investicijskih skladov i-VIP, ki veljajo od 1.10.2005 dalje. Indeksacija je omenjena v 19. členu in obsega štiri točke:

- Zavarovalec in zavarovalnica se lahko ob sklenitvi pogodbe dogovorita, da se bosta premija in zavarovalna vsota letno indeksirali. V tem primeru se zavarovalna vsota in premija letno uskladita z rastjo življenjskih stroškov v Evropski uniji, vendar ne za manj kot od 2 odstotka letno.

- Zavarovalnica bo indeksacijo izvedla vsako leto ob obletnici sklenitve zavarovanja na podlagi pisnega soglasja zavarovalca.
- Indeksacija se zadnjič izvede pet let pred potekom zavarovanja.
- Pri zavarovanjih z enkratnim plačilom premije se indeksira zgolj zavarovalna vsota za smrt.

Naložba s 4 odstotnim letnim donosom ponavadi ne pokriva niti padca kupne moči, zato se vrednost premoženja povečuje le nominalno, realna vrednost pa pada. Primer take naložbe so mešana življenjska zavarovanja, preko katerih danes večina varčuje za dodatno pokojnino. Poleg bi lahko šteli tudi rentna zavarovanja, katerih letni donos dosega nekje od 3 do 5 odstotkov (Klasična življenjska zavarovanja in inflacija, 2006).

Oglejmo si primer vplivanja letne inflacije na naložbo. Predpostavimo, da je trideset-letni moški sklenil mešano življenjsko zavarovanje za dobo tridesetih let, odločil pa se je, da bo 100 EUR od dohodka namenil za rento, ki se bo začela izplačevati ob njegovem šestdesetem rojstnem dnevu. Zasluži 1000 EUR na mesec in po informativnem izračunu, ki so mu ga naredili na zavarovalnici, naj bi po koncu zavarovalne dobe dobival dodatno mesečno rento v višini 550 EUR. Moški verjame, da bo z rento pokrtil izpad dohodka zaradi odhoda v pokoj, od države pa tudi ne pričakuje pokojnino višjo od 40 odstotkov njegove zadnje plače pred upokojitvijo. V prihodnosti se bo njegova plača po vsej verjetnosti usklajevala vsaj s statistično inflacijo. Ob predvidenem vsakoletnem povišanju njegove plače za 3 odstotke bo njegova plača čez trideset let znašala približno 2400 EUR in ne več 1000 EUR. Če pričakuje državno pokojnino v višini 40 odstotkov svoje zadnje plače, potem naj bi ta znašala nekje 960 EUR. Izpad dohodka v prihodnosti tako znaša 1440 EUR, vendar ga ne bo mogel pokriti z rento, saj ta znaša 550 EUR (Kako lahko zapravite pokojnino, 2005).

Ko se odločamo o sklenitvi življenjskega zavarovanja, se moramo dobro pripraviti. Ta primer nam nazorno pokaže, da ne gre podcenjevati razlike med nominalno in realno vrednostjo naložbe, zato lahko pred sklenitvijo življenjske police naredimo podoben izračun tudi zase. Naložba, ki nam jo prinašajo mešana in rentna zavarovanja, ne ustavi inflacije, zato se pri teh zavarovanjih indeksacije ne splača uporabljati. Če jo uporabimo, pomeni, da imamo vsako leto več denarja podvrženega inflaciji in da vsako leto plačujemo dražje zavarovanje.

1.5.7. VELIKOST ZAVAROVALNE VSOTE

Na velikost zavarovalne vsote najbolj vplivajo naslednji dejavniki (Balkovec, 2000, str. 127):

- dohodki zavarovanca,
- življenjski položaj zavarovanca,
- osebe, ki so odvisne od dohodkov zavarovanca,
- že ustvarjen kapital zavarovanca,
- kreditne in druge obveznosti zavarovanca.

Neracionalno je biti preveč ali premalo zavarovan. Če vzamemo za primer zavarovanje avtomobila. Avto je smiselno zavarovati za tisto vsoto, kolikor je avto v resnici vreden. Nesmiselno ga je zavarovati za desetkrat manjšo zavarovalno vsoto, ker je to pre nizko zavarovanje, ravno tako ga ni smiselno zavarovati za desetkrat višjo zavarovalno vsoto od njegove vrednosti, ker bi z nekaj premijami lahko kupili že drugo vozilo. Podobno je tudi pri življenjskih zavarovanjih. Splošno priporočilo za minimalno potrebno višino zavarovalne vsote pri življenjskih zavarovanjih je vezano na zaščito dohodkov in se ponavadi priporoča tistim, ki bi s svojo smrtjo povzročili svojim bližnjim padec po socialni lestvici. Podobno je tudi pri nezgodnih invalidskih zavarovanjih.

Tabela 5: Splošno priporočena minimalna zavarovalna vsota

Družina oz. posameznik	Življenjsko zavarovanje	Invalidsko nezgodno zavarovanje
Otroci	Za otroke se ne priporoča zavarovanje za primer smrti, je celo nemoralno in neetično	100-kratnik povprečne plače
Družine brez otrok	2-krat letni neto dohodek	3-krat letni neto dohodek
Družine z majhnimi otroki	4-krat letni neto dohodek	5-krat letni neto dohodek
Družine s starejšimi otroki	3-krat letni neto dohodek	4-krat letni neto dohodek

Vir: Balkovec, 2000, str. 128-130.

V zgornji tabeli lahko vidimo splošno priporočene minimalne zavarovalne vsote za primer smrti in invalidnosti. Pri izračunih velja, da je letni dohodek enak trinajstim mesečnim neto dohodkom, trinajsti dohodek pa se upošteva zaradi dodatnih dohodkov, trinajste plače, regresa, božičnice in podobno. Smiselno je upoštevati še dodatna priporočila. Če se na primer ponesrečimo in trajno izgubimo delovno sposobnost, se nam znižajo prihodki, podraži pa se naša oskrba. Zavarovalna vsota naj bi zadoščala za izplačevanje večne rente, s katero pokrijemo razliko med višino invalidske pokojnine, če smo do nje upravičeni, in prihodki, s katerimi smo navajeni živeti (Glavnik, 2004, str. 11).

2. ŽIVLJENJSKO ZAVAROVANJE IN DOLGOROČNO VARČEVANJE

2.1. ŽIVLJENJSKA ZAVAROVANJA IN OSNOVNA SOCIALNA VARNOST

Če skupino desetih ljudi vprašamo, kaj je tisto, za kar oni dolgoročno varčujejo, bomo verjetno v večini primerov dobili podobne odgovore. Ljudje ponavadi dolgoročno varčujejo za dodatno pokojnino, za nakup stanovanja ali hiše, za šolanje otrok, za nakup počitniške hišice in podobno. Skupna lastnost dolgoročnih ciljev je, da jih je manj kot kratkoročnih, so

pa pomembnejši in jih je težko doseči. Naše premoženje naj bi v osnovnem pomenu poskrbelo za našo oziroma družinsko osnovno socialno varnost. V nadaljevanju si bomo pogledali, kaj vse vštevamo pod osnovno socialno varnost in kje v njej se vidijo življenjska zavarovanja. Elementi osnovne socialne varnosti so (Balkovec, 2000, str. 36-37):

- zaščita ob izpadu delovne sposobnosti,
- zaščita družinskih članov,
- nepremičnina,
- otokom omogočiti načrtovano šolanje,
- poskrbeti za dodatno pokojnino,
- ohranjanje osnovnega standarda,
- finančna varnost in stabilnost.

2.1.1. ZAŠČITA OB IZPADU DELOVNE SPOSOBNOSTI

Na socialni vidik resnično vpliva le trajna izguba delovne sposobnosti - invalidnost. Delovno sposobnost je potrebno zaščititi z nezgodnim zavarovanjem pri zavarovalnici. Če bi do trajne izgube tudi prišlo, bi nam zavarovalnica izplačala odškodnino. V tem primeru je najbolj pametno prejeti znesek kapitalsko naložiti. Dobiček iz kapitala bi nam zagotavljal enake ali malo višje dohodke tistim, kot če bi bili normalno delovno sposobni. Seveda ob upoštevanju, da oseba, ki je trajno izgubila delovno sposobnost, še vedno prejema mesečne prihodke, vendar so ti občutno manjši (Balkovec, 2000, str. 38).

2.1.2. ZAŠČITA DRUŽINSKIH ČLANOV

Temeljni element osebne socialne varnosti so osebna zavarovanja, katerih del so tudi življenjska zavarovanja. Pri zaščiti družine moramo minimalno poskrbeti, da izpad dohodka ne ogrozi eksistence preživelih članov. Družine z majhnimi otroki potrebujejo višjo zaščito kot družine s starejšimi ali odraslimi otroki. Če je družina obremenjena s posojili, potem se potreba po tovrstni zaščiti, kot je polica življenjskega zavarovanja, zviša. Ustvarjanje dodatnega produktivnega kapitala, od katerega je družina neodvisna, pa potrebo po tovrstni zaščiti zmanjšuje (Balkovec, 2000, str. 40-41).

Priporočljivo je, da življenjska zavarovanja sklenejo družine z nepreskrbljenimi otroki, samski starši, starši s podpovprečnimi dohodki in še posebej tisti, ki so zaposleni v samostojnih poklicih. Pri njih je stopnja možne škode ob morebitni smrti zelo visoka. Za družine z majhnimi otroki je smiselno, da se na začetku odločijo za višjo zavarovalno vsoto, ki jo lahko kasneje, ko tolikšna zaščita ne bo več potrebna, ustrezno razmeram zmanjšajo (Nemanič, 2005, str. 16-17).

2.1.3. NEPREMIČNINA

Gradnja ali nakup nepremičnine je ena od največjih življenjskih naložb posameznika. Najemništvo je sicer izogibanje tej naložbi, vendar se to slej ko prej v življenju pokaže kot napačna odločitev, ki nas lahko v pokoju, če ne celo prej, povleče na socialno dno. Zakaj v pokoju? Takrat so naši dohodki nižji od tistih, ki smo jih prejeli v aktivni dobi, in če nismo poskrbeli še za dodaten vir zaslužka, nam ob smrti partnerja lahko najemnina predstavlja zelo velik del izdatkov. Tako nam za hrano in druge stvari ostane zelo malo in smo v skrajnem primeru prisiljeni živeti na robu preživetja. O vlogi življenjskih zavarovanj pri nepremičninah bom govorila v tretjem delu diplome.

2.1.4. OTROKOM OMOGOČITI NAČRTOVANO ŠOLANJE

Varčevanje za šolanje pri nas še ni uveljavljeno. Drugače je v tujini, kjer je potrebno plačati visoke šolnine za šolanje na univerzah. Zato starši za svoje otroke že ob rojstvu odprejo varčevalni račun, na katerega redno vlagajo prihranke v delnicah. Pri nas je dodiplomsko izobraževanje brezplačno ali vsaj razmeroma poceni. Vendar se tudi v Sloveniji trg dela čedalje bolj zastruje in v prihodnjih letih bo podobno kot formalna stopnja izobrazbe pomembno tudi, kje jo je posameznik pridobil. Ena izmed najboljših popotnic v življenju, ki jo lahko dajo starši otroku, je, da mu omogočijo šolanje na eni izmed kakovostnejših tujih univerz. Stroški tovrstnega šolanja pa so izredno visoki. Tu gre za izrazito dolgoročno varčevanje, poleg tega pa to ni varčevanje za nakup nujno potrebne življenjske dobrine. Ustvarjeni prihranki se lahko ob drugačnem spletu okoliščin porabijo tudi kako drugače, na primer za rešitev otrokovega stanovanjskega problema. Najbolj priporočljivo varčevanje za to vrsto dolgoročnega cilja je varčevanje v delnicah, vendar je smiselno, da se približno pet let pred šolanjem prihranki začnejo postopoma preusmerjati v obveznice in denarne rezerve (Kleindienst, 2001, str. 29).

Tudi na tem področju so zavarovalnice s svojo ponudbo zapolnile luknjo na našem trgu in to s štipendijskim življenjskim zavarovanjem. Namen takega zavarovanja je, da se otroku zagotovi izplačevanje štipendije. Če zavarovana oseba (ponavadi eden od staršev) v času plačevanja premij umre, bo zavarovalnica otroku še vedno izplačevala štipendijo, plačevanje premij pa se bo prekinilo.

2.1.5. POSKRBE TI ZA DODATNO POKOJNINO

Naš pokojninski sistem še vedno temelji na medgeneracijski solidarnosti, kar pomeni, da so tekoča izplačila pokojnin odvisna od vplačanih prispevkov zaposlenih in delodajalcev. Zaradi socialnih in demografskih sprememb je razmerje med zaposlenimi in upokojenci vsako leto slabše. Prispevki redno zaposlenih že dolgo ne zadoščajo več za izplačilo pokojnin. Pričakujemo lahko še slabše razmere, kot so pomanjkanje sredstev v pokojninski blagajni in

nižje pokojnine. S sprejetjem pokojninske reforme so se začeli zaostrovati tudi pogoji upokojevanja. Sedanja generacija zaposlenih bo delala bistveno dlje in morala bo prispevati bistveno več v pokojninsko blagajno, če bo sploh želela dobiti precej nižjo pokojnino kot jo dobivajo današnji upokojeni. Ob tem pa bo primorana še dodatno varčevati, če si bo sploh želela zagotoviti spodobno socialno varnost v starosti (Milakovič, 2005).

Tabela 6: Primerjava ponudnikov III. stebra

Ponudniki	Privarčevana sredstva po 30 letih (v EUR)	Mesečna renta za obdobje 30 let (v EUR)	Obljubljena letna donosnost	Dejanska donosnost
Rentno zavarovanje	85.107	585	6,00%	4,17%
Rentno varčevanje v banki	50.762	190	1,96%	1,00%
Mešano življenjsko zavarovanje	80.424	474	6,00%	3,57%
Naložbene police	125.000	736	9,40%	4,81%
Vzajemni skladi	170.211	1.000	9,00%	5,66%

Vir: Šmajdek, 2005, str. 10.

V zgornji tabeli so narejene primerjave za ponudnike tretjega stebra. Izračuni so narejeni na osnovi trideset-letnega vplačevanja nominalnega mesečnega zneska 100 EUR. Zavarovanja obsegajo tudi zavarovanje za primer smrti in nezgod, zato niso povsem primerljiva z drugimi varčevanji. Kot je razvidno iz tabele, dosegamo najvišjo rento pri vzajemnih skladih. Tudi življenjska zavarovanja nudijo možnost varčevanja za dodatno pokojnino. Danes so na tem področju aktualna predvsem naložbena življenjska zavarovanja, ki omogočajo višje donose na varčevalnem delu. Menim, da življenjska zavarovanja niso ravno instrument za doseg tega cilja v celoti, vendar če se že odločimo za to kombinacijo varčevanja, naj bo le ena od stopnic do dodatne pokojnine.

2.1.6. OHRANJANJE OSNOVNEGA STANDARDA

Družinski standard pomeni nivo udobja, v katerem družina živi. Osnovni standard družine naj bi vseboval tiste stvari in elemente, ki so nujno potrebni za delovanje take skupnosti. Z drugimi besedami so to človekova osnovna sredstva (od pralnega stroja pa vse do nakita). Obnova osnovnega standarda naj bi bila načrtovana, da nas okvara osnovnega sredstva ne preseneti v situaciji, ko si to najmanj želimo.

Ohranjanje osnovnega standarda družine ni področje življenjskih zavarovanj, kvečjemu premoženjskih. Ponavadi ljudje te težave rešujemo na čisto preproste načine, kot so najetje posojila, plačilo na obroke in podobno.

2.1.7. FINANČNA VARNOST IN STABILNOST

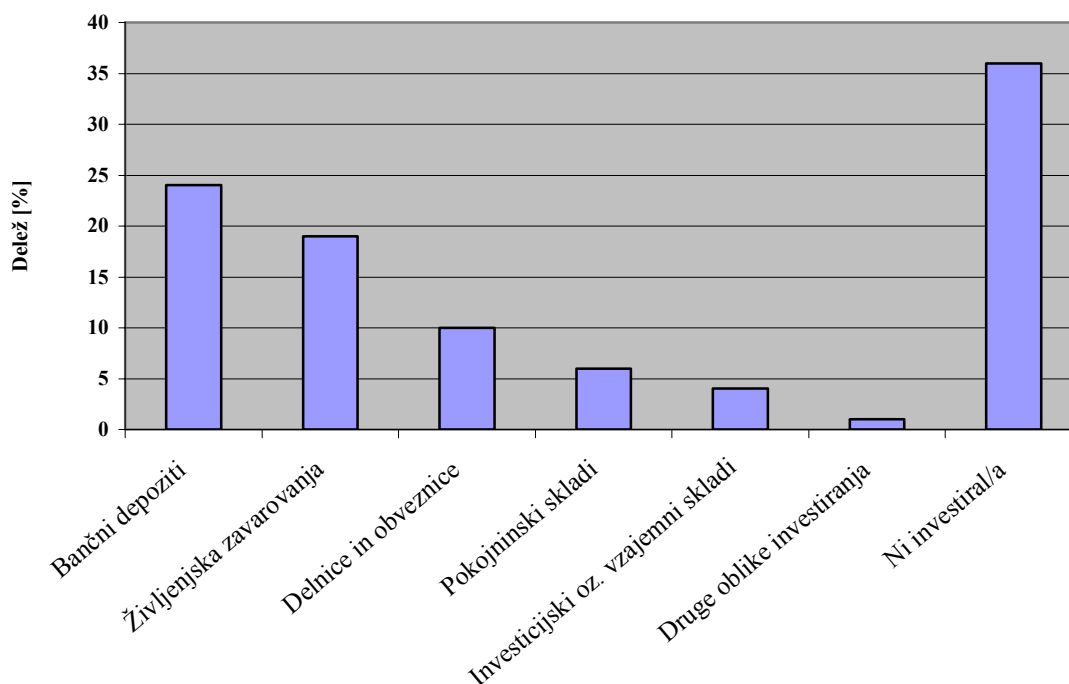
Prihranki se ne uporabljajo le kot sredstvo za nakup dobrin v prihodnosti, ampak lahko služijo tudi kot blazina v sedanosti, ki posameznika ali družino zavaruje ob morebitnih osebnih finančnih krizah, ki so največkrat posledica izpada rednih dohodkov ali nepričakovanih večjih nujnih izdatkov. Žal jih ni veliko, ki so tako odgovorni, da oblikujejo rezervni ali varnostni sklad. Le redki, ki kupujejo na primer stanovanje, pustijo na bančnem računu nekaj prihrankov za hude čase. Pred začetkom varčevanja za doseganje drugih finančnih ciljev je dobro, če gospodinjstvo oblikuje varnostni sklad. Vendar je zelo pomembno, da je ta sklad jasno ločen od ostalih varčevalnih skladov, ki so namenjeni doseganju preostalih finančnih ciljev. Gospodinjstvo, ki tega sklada ne oblikuje ločeno, stori hudo napako že v izhodišču priprave svojega varčevalnega načrta. Posledica te napake bi bila, da bi po vsej verjetnosti pri varčevanju za doseganje preostalih finančnih ciljev sprejemalo premajhno tveganje in ustvarjalo premajhno donosnost. To pa zato, ker bi najverjetneje vse prihranke dojemalo kot varnostni sklad, čeprav za tako obsežen sklad ni nobene potrebe. Sredstva varnostnega sklada naj bi bila namenjena izključno črpanju v najnujnejših primerih. Po poteku krize naj bi se ta sredstva vrnila na predhodno raven. Za ta sredstva naj bi veljalo, da so več ali manj v likvidni obliki, zadoščala pa naj bi za pokrivanje nujnih življenjskih izdatkov gospodinjstva za dobo od najmanj šestih mesecev do enega leta, v nekaterih primerih pa celo do dveh let (Kleindienst, 2001, str. 24-26).

Kot vidimo, nam življenjska zavarovanja ne pomagajo veliko pri oblikovanju likvidnega dela premoženja. Lahko pa rečemo, da nam varnostni sklad lahko pomaga pri odločitvi o življenjskem zavarovanju. Marsikdo ima ravno iz tega razloga, kateremu je varnostni sklad namenjen, sklenjeno polico življenjskega zavarovanja, ki jo po vsej verjetnosti ne bi sklenil, če bi imel oblikovan ta sklad. Druga prednost oblikovanega varnostnega sklada bi bila, če bi se gospodinjstvo odločilo za zavarovalno-varčevalno kombinacijo, bi na varčevalnem delu po vsej verjetnosti prevzemalo večje tveganje.

2.2. ZAVAROVALNO-VARČEVALNE KOMBINACIJE

Med možnostmi investiranja skoraj četrtina Slovencev kot najpomembnejše navaja bančne depozite, življenjska zavarovanja pa jim tesno sledijo. Slednja so najbolj pomembna za slabo petino populacije (Oseli, 2005, str. 33).

Slika 2: Delež anketirancev v Sloveniji, ki jim je posamezni finančni instrument najpomembnejši pri investiranju osebnega premoženja

Vir: Oseli, 2005, str. 33.

Razloge za takšne rezultate raziskave bi bilo potrebno iskati najprej v gospodarski ureditvi kot drugo pa v sami miselnosti ljudi. Slovenija ima pretežno bančno gospodarstvo. To pomeni, da imajo finančni posredniki (na primer banke) večjo vlogo pri prenosu prihrankov prebivalstva do gospodarstva. Tak sistem gospodarstva se imenuje tudi nemški sistem ureditve in v njem ponavadi prevladujejo močne univerzalne banke, ki opravljajo posojilno-depozitne posle s prebivalstvom, hkrati pa so glavni vir financiranja podjetij. Ker je Slovenija predvsem bančno gospodarsko urejena, je povsem razumljivo, da prebivalstvo zaupa v njen bančni sistem in da so banke pri samem varčevanju prebivalstva na prvem mestu.

Življenjska zavarovanja pa so takoj za bančnimi depoziti najpomembnejša za slabo petino anketirancev. Tak prelom v razmišljanju ljudi je v veliki meri povzročila pokojninska reforma, ki je nekako prisilila ljudi, da so se začeli ozirati tudi na drugačne oblike varčevanja in ne samo na bančne. Zakaj rezultati ankete potem niso v prid vzajemnim skladom? Razloge za to lahko poiščemo v nepoznavanju trga kapitala, nezadostnem zaslužku v večini gospodinjstev in srednji poti med donosnostjo in varnostjo, ki jo predstavljajo prav naložbena življenjska zavarovanja. Človeška investicijska narava je takšna, da ponavadi vlagamo prihranke v naložbe, ki so nam fizično blizu in dobro znane, čeprav niso vedno najboljša izbira med donosnostjo in tveganjem. Pomanjkanje samodiscipline pri doseganju dolgoročnih finančnih ciljev zna biti tudi eden od razlogov za uspeh naložbenih življenjskih zavarovanj. V Sloveniji je ta problem še toliko bolj izrazit, saj je finančni sistem, v katerem smo živeli, ponujal precejšnjo socialno varnost in ni spodbujal finančne odgovornosti posameznikov na

področju pokojninskega zavarovanja, šolstva in zdravstva. Proti temu problemu se lahko soočimo s poseganjem po oblikah varčevanja, ki spodbujajo ali celo zahtevajo redno varčevanje.

Liberalizacija zavarovalniške zakonodaje v preteklem desetletju in rast delniških trgov sta vplivala na širok uspeh novih oblik življenjskih zavarovanj tudi v Evropi. Na razvitejših tržiščih sta opazna predvsem dva trenda v smislu zavarovalno-varčevalnih možnosti. Na eni strani se povečuje delež terminkih življenjskih zavarovanj samo za primer smrti oziroma rizičnih življenjskih zavarovanj. Pri tem pa zavarovanci sami ali s pomočjo finančnih svetovalcev poskrbijo za neposredno naložbo sredstev v vrednostne papirje. Torej gre za zavarovanje brez varčevalne komponente. Na drugi strani pa se uveljavljajo kombinirane oblike naložbenih življenjskih zavarovanj, kjer zavarovanje vsebuje zavarovalni del in varčevalni oziroma naložbeni del. Naložbeni del zavarovalnica nalaga v investicijske sklade, delnice in obveznice ali pa v razne borzne indekse, tako da je privarčevana vrednost, ki jo zavarovalnica izplača ob dožitju, odvisna od končne vrednosti teh vrednostnih papirjev (Kodrič, 2002, str. 42).

Pri nas rizične življenjske police niso v ospredju, so pa naložbena življenjska zavarovanja, ki so v zadnjih dveh letih doživela razcvet tudi na naših tleh. Na slovenskem trgu se pojavljata vsaj dve vrsti naložbenih polic. Prvo ponujajo predvsem zavarovalnice in je v zavarovalnem pomenu dokaj podobna mešanim in rentnim življenjskim zavarovanjem. Drugo polico pa ponujajo banke in je bolj podobna naložbi kot zavarovanju. Zavarovalniška oblika naložbene police ponuja zavarovalno vsoto za primer smrti in varčevanje v izbranih vzajemnih skladih. Primarni cilj take naložbene police je zavarovalno kritje ali zavarovalna vsota, ki je prilagodljiva in odvisna od višine dogovorjene premije. Naložbeni ali varčevalni del je sekundarni cilj. Lastnost te oblike je možnost življenjskega zavarovanja skladno s potrebami in donosnejše varčevanje. Bančna oblika naložbenih polic pa v bistvu ponuja naložbeni produkt, kateremu je priključena simbolična zavarovalna vsota za primer smrti. Zavarovanje je tako bolj kozmetični popravek naložbe. Te police so v večji meri namenjene prelivanju sredstev iz bančnih depozitov in vezav v alternativne naložbe. Njihova značilnost je tudi zajamčeno izplačilo dela sredstev ali zajamčena minimalna donosnost sredstev.

V tabeli 7 (na str. 28) si lahko ogledamo primerjavo nekaterih lastnosti treh zavarovalno-varčevalnih kombinacij. Glede na priljubljenost vsake od kombinacij bi lahko rekli, da so razvrščene na obdobja včeraj, danes in jutri. Včeraj bi pomenilo za mešana življenjska zavarovanja, danes za naložbene police, jutri pa mogoče rizične življenjske police in ločeno varčevanje v vzajemnem skladu.

Tabela 7: Primerjava nekaterih lastnosti pri različnih zavarovalno-varčevalnih kombinacijah

<i>Opis</i>	<i>Mešano življenjsko zavarovanje</i>	<i>Naložbena polica</i>	<i>Rizično življenjsko zavarovanje + ločeno varčevanje v vzajemnem skladu</i>
Kdo odloča, kam bo naložen varčevalni del?	Zavarovalnica	Zavarovanec	Zavarovanec
Ali je minimalna vsota izplačila ob doživetju zajamčena?	Da	Ponavadi ne, čeprav obstajajo tudi variante zavarovalnih produktov z jamstvom	Ne
Ali je možno polico zastaviti?	Da	Da	Ne
Kaj dobi upravičenec v primeru smrti zavarovanca?	Dogovorjeno zavarovalno vsoto z dotlej pripisanimi dobički	Dogovorjeno zavarovalno vsoto ali pa vrednost privarčevanih sredstev v skladih, kar od tega dvojega je več	Dogovorjeno zavarovalno vsoto (upravičenec) in privarčevana sredstva v skladih (dediči)
Kaj dobi zavarovanec izplačano v primeru predčasne prekinitve?	Odkupno vrednost police, če je že bila plačana premija za 3 leta	Odkupno vrednost police, ki je vezana na stanje privarčevanih sredstev v skladih	Privarčevana sredstva v skladih
Kaj je osnova za 6,5% davek od zavarovalnih poslov, če je zavarovalna doba krajša od 10 let?	Celotna premija (vključuje tudi tisti del, ki je namenjen za varčevanje)	Celotna premija (vključuje tudi tisti del, ki je namenjen za varčevanje)	Riziko premija (brez varčevalnih sredstev)

Vir: Kodrič, 2001, str. 44-45.

Če povzamem bistvene prednosti in slabosti vsake od navedenih možnosti, lahko rečem, da je glavna in po vsej verjetnosti tudi edina prednost mešanega življenjskega zavarovanja ta, da ima zagotovljeno minimalno višino izplačila ob doživetju. Zakaj ni smiselno varčevati v tej obliki? Pri teh zavarovanjih ponavadi okoli 80 odstotkov premije zavarovalnica nameni za varčevanje, ostalih 20 odstotkov pa za pokrivanje rizika smrti. Z varčevalnim delom zavarovalec varčuje in na dolgi rok ustvarja izgubo. Ta dolgoročna izguba pa je posledica tega, da gre pri mešanih življenjskih zavarovanjih za denarno naložbo, ta pa ne ustavi učinkov inflacije.

Naložbeno življenjsko zavarovanje je oblika življenjskega zavarovanja, ki združuje najboljše lastnosti zavarovanj in vlaganj v vzajemne sklade. V sklopu ene police nam je omogočeno zavarovanje za primer smrti, dodatno nezgodno zavarovanje in ustvarjanje višjih donosov kot bi jih realizirali pri mešanih zavarovalnih policah. Slednje vpliva tudi na višjo odkupno vrednost zavarovanja, ki je sklenjeno v tej obliki. Seveda pa tu zavarovalci prevzemamo naložbeno tveganje. Z varčevalnim delom premije smo udeleženi na trgu kapitala, kjer lahko izbiramo med naložbami v različne slovenske in tuje vzajemne sklade. Pomembna je prilagodljivost zavarovalne vsote, ki jo lahko v času trajanja police spreminjamo med 40 in 150 odstotkov zbranih sredstev, v odvisnosti od naših takratnih potreb po zavarovanju (Glavnik, 2003, str. 48). Ta oblika hkrati nudi tudi zelo dobro obliko varčevanja. Ker gre v

osnovni obliki za zavarovanje, ima tudi davčne prednosti, ki jih klasični vlagatelji v vzajemne sklade niso deležni. Fond police prinašajo zavarovalnici manjše dobičke kot mešana življenjska zavarovanja, saj je pri teh zavarovanjih zavarovalnica samo posrednik do zavarovančeve naložbe. Visoko razvite fond police nudijo poleg variabilnosti naložbenega dela tudi naložbo v več vzajemnih skladov, kjer ima lastnik police dve ugodnosti. Prva se imenuje *picking* (picking-prebiranje) in predstavlja obliko varčevanja, pri kateri vlagatelj varčuje v več vzajemnih skladih pod isto družbo za upravljanje. Vlagatelj določa, koliko sredstev gre v katerega od skladov, ne glede na to, da je vplačal sredstva na isti prehodni račun. Prednost je v tem, da vlagatelj opravi samo eno plačilno transakcijo in določa, koliko sredstev gre v posamezni vzajemni sklad. Vlagatelj ima običajno možnost enkrat letno svojo naložbeno politiko spremeniti, seveda v okviru iste družbe za upravljanje. Druga ugodnost pa se imenuje *switching* (switching-menjavanje) in je prav tako oblika varčevanja, kjer vlagatelj varčuje v več vzajemnih skladih, ki so pod isto družbo za upravljanje. Vlagatelj v tem primeru prepusti družbi za upravljanje, da sredstva prosto prenaša iz enega vzajemnega sklada v drugega z namenom, da ustvari čim več dobička (Balkovec, 2000, str. 180).

Rizično življenjsko zavarovanje pa ima naslednje prednosti. Do našega štiridesetega leta, ko običajno potrebujemo višjo zaščito družinskih članov, bi za nakup zavarovalne vsote odšteli med 10 in 20 odstotkov premije mešanega življenjskega zavarovanja, kar je cenovno zelo ugodno. Ta oblika življenjskega zavarovanja nam omogoča, da jo lahko kadarkoli in brez kakršnih koli posledic prekinemo, saj imamo sklenjeno čisto zavarovanje in nas varčevalni del zaradi tega ne ovira (Balkovec, 2000, str. 106).

Če se ustavimo pri ločenem varčevanju v vzajemnih skladih in se vprašamo, kakšne so vsebinske razlike med življenjskim zavarovanjem z naložbo v vzajemne sklade in neposrednim varčevanjem v vzajemnih skladih. Te razlike se nazorno pokažejo v »razdelitvi kolača« oziroma v vsakokratnem vplačilu, ki ga stranka nakaže. Pri vzajemnem skladu se od vplačanega zneska odšteje samo vstopna provizija (po zakonu največ 3 odstotke), vse ostalo gre v varčevanje oziroma za nakup točk v skladu. Ves dobiček, ki ga upravljalec ustvari s sredstvi sklada, po odbitju upravljalske provizije družbe za upravljanje (do 2 odstotka letno) ostane varčevalcem. Pri življenjskem zavarovanju z naložbo v vzajemne sklade pa vplačana premija obsega vstopne stroške, del premije za kritje tveganja smrti, administrativne (režijske) stroške in v primeru, da je zavarovalna doba krajša od desetih let, še 6,5 odstotni davek od zavarovalnih poslov. Šele tisto, kar ostane, gre kot varčevalna komponenta v sklad. Kar zadeva bodoči privarčevani znesek, je konkurenčni boj izgubljen že na samem začetku zaradi različnih začetnih položajev (Kodrič, 2002a).

Slika je malo drugačna, če k neposrednemu varčevanju v vzajemnih skladih priključimo še rizično življenjsko zavarovanje. Potem je ta del »kolača« ustrezno manjši. V Finančnih novicah je bil 3. aprila 2005 objavljen članek Zavarovanje in naložba, v katerem je avtor

članka naredil primerjavo ravno teh dveh zavarovalno-varčevalnih kombinacij. Njegove ugotovitve so bile (Glavnik, 2005, str. 13-14):

- Kombinacija rizičnega življenjskega zavarovanja in ločenega varčevanja v vzajemnih skladih se zdi marsikomu najboljša izbira, vendar je končni varčevalni rezultat odvisen od višine zavarovalne vsote, predvsem pa od trajanja zavarovanja.
- Primerjava teh dveh kombinacij je bila za obdobje tridesetih let, s tem, da bi obe kombinaciji vključevali še mesečno premijo za trajno invalidnost v enaki višini. Pri 11 odstotnih letnih donosih bi po tridesetih letih privarčevali več z naložbenim življenjskim zavarovanjem. Tehtnica pa bi se prevesila v nasprotno smer, če bi za življenjsko zavarovanje potrebovali manj časa, na primer deset let.
- Ena od ugotovitev je bila tudi, da se do tridesetega leta splača sklepati rizična življenjska zavarovanja in varčevati v drugih produktih, kasneje pa je bolj priporočljivo skleniti naložbene police.

Tabela 8: Primerjava varčevanja v tridesetih letih

Rezultat kombinacije rizične življenjske police in varčevanja v vzajemnih skladih	Rezultat varčevanja pri naložbenih policah
Mesečna premija za riziko smrti = 44 EUR (zavarovalna vsota = 72.000 EUR, 25 let)	Mesečna premija za trajno invalidnost = 15,54 EUR (zavarovalna vsota = 100.000 EUR)
Mesečna premija za trajno invalidnost = 15,54 EUR (zavarovalna vsota = 100.000 EUR)	Mesečna premija za riziko smrti in varčevanje za dodatno pokojnino = 100 EUR (zavarovalna vsota = 72.000 EUR, 30 let)
Mesečni obrok varčevanja v vzajemnih skladih = 46 EUR	
Privarčevano v vzajemnih skladih pri 11 odstotnih letnih donosih po 30-ih letih: 109.000 EUR	Privarčevano pri 11 odstotni letni donosnosti v 30-ih letih: 144.254 EUR

Vir: Glavnik, 2005, str. 13-14.

V zgornji tabeli vidimo, kaj vse je bilo upoštevano v izračunu. Za zavarovanje in varčevanje naj bi se skupaj namenilo okoli 100 EUR mesečno. Za kombinacijo rizičnega življenjskega zavarovanja in varčevanja v vzajemnih skladih oseba nameni 105,54 EUR mesečno, vendar je zavarovanje sklenjeno za dobo petindvajsetih let. Za naložbeno polico, kjer zavarovanje traja trideset let, oseba nameni 115,54 EUR mesečno.

Kot vidimo iz tega primera, ni nujno, da je kombinacija rizičnega življenjskega zavarovanja in varčevanja v vzajemnih skladih vedno najdonosnejša oblika zavarovalno-varčevalnih kombinacij, je pa gotovo ena boljših. Če vse skupaj povzamem, lahko povem, da z mešano življenjsko polico ni smiselno varčevati, ker nam bo inflacija na dolgi rok uničila naložbo.

Rizično življenjsko zavarovanje in varčevanje v vzajemnih skladih naj bi bila najboljša zavarovalno-varčevalna kombinacija, vendar v odvisnosti od velikosti zavarovalne vsote za primer smrti in dobe zavarovanja. Seveda vse to velja ob predpostavki, da zavarovanje potrebujemo. Če zavarovanja ne potrebujemo, je nesmiselno varčevati z življenjskimi zavarovanji, ker plačujemo za nas nepotreben strošek, ki je najmanj zavarovalni del premije. Zato je v tem primeru bolje varčevati neposredno preko vzajemnih skladov, ali pa kakšne druge podobno donosne naložbe.

3. ŽIVLJENJSKA ZAVAROVANJA IN NAKUP NEPREMIČNINE

3.1. HIPOTEKARNO POSOJILO

Hipoteka je zastavna pravica na nepremičnini, ki je ustanovljena v dobro upnika. Njena značilnost je, da nepremičnina ostane v dejanski uporabi tiste osebe, ki jo zastavi. Oseba lahko to nepremičnino uporablja, z njo razpolaga, lahko jo tudi proda, saj je hipoteka povezana z nepremičnino in ne z lastnikom.

Hipotekarno posojilo, ki ga najame fizična oseba, je dolgoročno posojilo z dobo odplačevanja tudi do trideset let. Vsekakor pa mora biti namen posojila povezan z nakupom nepremičnine, njeno izgradnjo ali prenovo. Posojilo se zavaruje z zastavo realne vrednosti, kot je hiša, stanovanje, zemljišče ali poslovna nepremičnina, ki se s sredstvi posojila kupuje ali pa posojiljemalec z njo že razpolaga. Hipoteka se vpiše v zemljiško knjigo in v primeru ne poravnania obveznosti iz posojila ima upnik pravico zahtevati prodajo nepremičnine za poravnavo le-teh. Ponavadi se to zgodi le v skrajni sili, potem ko so bile vse možnosti za ohranitev posojilnega razmerja neučinkovite.

S hipotekarnimi posojili se ukvarjajo predvsem banke, na podlagi naše finančne sposobnosti in bonitete pa se banka odloči ali nam bo hipotekarno posojilo odobrila ali ne. Finančna sposobnost je sposobnost odplačevanja posojila, ki je izmerjena glede na posojiljemalčeve sedanje in prihodnje dohodke, oceno življenjskega statusa, obstoječe premoženje in stroške. Višina posojila je odvisna od tržne vrednosti nepremičnine ob najemu posojila, ocenjene življenjske dobe nepremičnine, ocene obrabe nepremičnine v dobi odplačevanja posojila, ocene tržne vrednosti nepremičnine v prihodnosti, možnosti uporabe nepremičnine za tretjega in morebitne predhodne obremenjenosti nepremičnine s hipoteko (Miš Svoljšak, 2001, str. 87).

3.2. SMISEL ŽIVLJENJSKIH ZAVAROVANJ PRI HIPOTEKARNIH POSOJILIH

Nakup nepremičnine je eden od elementov osnovne socialne varnosti. Za posameznika je to ena večjih naložb v življenju. Zelo pogosto se ta naložba uresniči z bančnim posojilom, ki je zavarovan s hipoteko. Takšno posojilo posamezniki odplačujejo petnajst let in več.

Življenjska zavarovanja se uporabljajo za zavarovanje takšnega posojila, seveda pa mora biti zavarovanje sklenjeno za primer smrti, zavarovalna vsota pa najmanj enaka znesku posojila. Banke zavarovanje z življenjsko polico ponavadi obravnavajo kot zmanjšanje tveganja, zato so tudi posojilojemalci deležni popustov oziroma nižje obrestne mere pri odplačilu posojila. Pri nakupu nepremičnine je pametno, da družina razmisli tudi o življenjski polici, še posebej v primeru, če je le eden od partnerjev (ali pa samo oba skupaj) sposoben odplačevanja tako visokega posojila. V primeru smrti enega izmed partnerjev bi se lahko zgodilo, da preživeli ne bo sposoben odplačevanja posojila. Življenjsko zavarovanje za primer smrti z zavarovalno vsoto v vrednosti zneska posojila omogoča, da kljub nenadni smrti preživeli partner poplača posojilo in še naprej živi v nepremičnini, za katero je bilo posojilo najeto.

3.3. INSTRUMENT POPLAČILA GLAVNICE POSOJILA IZ ZAVAROVALNE VSOTE ŽIVLJENJSKEGA ZAVAROVANJA

Na našem tržišču se življenjska zavarovanja pri nakupu nepremičnine uporabljajo kot dodatna oblika zavarovanja odplačila posojila. Od leta 2003 pa se na slovenskem tržišču pojavlja tudi instrument, pri katerem z zavarovalno vsoto življenjskega zavarovanja poplačamo glavnico hipotekarnega posojila. Torej posojilojemalec celotno dobo, za katero je bilo posojilo najeto, plačuje banki le mesečne obresti, mesečno glavnico pa v obliki mesečne premije zavarovalnici za sklenjeno mešano življenjsko zavarovanje. Tukaj gre v bistvu za namensko varčevanje preko življenjske police za odplačilo glavnice posojila. V primeru smrti se banki poplača posojilo, v primeru doživetja pa ravno tako, le da v tem primeru upravičenec police dobi še donos na vplačana sredstva. V nadaljevanju bom opisala in s pomočjo informativnih izračunov analizirala dve obliki tega instrumenta. Prva je odplačilo glavnice posojila z življenjsko polico, kjer vložimo 30 odstotkov lastnih sredstev. Druga oblika tega instrumenta pa je, ko se odločimo najeti posojilo, čeprav imamo lastnih sredstev za nakup nepremičnine dovolj.

3.4. NAKUP NEPREMIČNINE S 30 ODSOTNO UDELEŽBO LASTNIH SREDSTEV

Kot sem že prej omenila, gre pri tem instrumentu za najem posojila pri banki, kjer banki sproti plačujemo le obresti na celotno glavnico, glavnico pa zavarovalnici v obliki mesečne premije za sklenjeno mešano življenjsko zavarovanje. Ta oblika financiranja omogoča odplačevanje posojila do petindvajset let, kjer banka omogoči moratorij na odplačevanje glavnice za celotno posojilno obdobje. Na koncu zavarovalne dobe dobi banka poplačano glavnico iz naslova privarčevanih sredstev na polici življenjskega zavarovanja, višek sredstev pa se izplača upravičencu življenjske police. Lastnik življenjske police je celotno zavarovalno dobo zavarovan za primer smrti, kar pomeni, če zavarovanec nenadno umre, se znesek posojila poplača iz zavarovalne vsote. Tako je družina prosta bremen iz naslova posojila. Pri tem instrumentu mora posojilojemalec ponavadi zagotoviti 30 odstotkov lastnih sredstev za

nakup nepremičnine, 70 odstotkov pa jih pridobi s posojilom. Ob najetju posojila se sklenjeno življenjsko zavarovanje zastavi banki, s katerim banka pridobi še dodatno varnost zaradi takojšnjega poplačila posojila v primeru smrti zavarovanca.

V naslednji tabeli so predstavljeni informativni izračuni, ki so bili narejeni za ta instrument, in sicer za žensko, ki je stara trideset let. Dejansko poplačilo kredita je za 17.015 EUR nižje s tega vidika, da z življenjsko polico na varčevalnem delu ustvarimo tudi nek predviden donos.

Tabela 9: Informativni izračuni za posojilo v vrednosti 50.000 EUR, doba: petnajst let

Glavnica (življenjsko zavarovanje)	281,49 EUR
Obresti za posojilo	208,33 EUR
Skupne mesečne obveznosti	489,82 EUR
Zajamčena zavarovalna vsota	50.000 EUR
Izplačilna vsota na koncu zavarovalne dobe	67.015 EUR
Predviden donos na podlagi življenjske police	17.015 EUR
Glavnica skupaj (premija x 180 mesecev)	50.668 EUR
Obresti skupaj (180 mesecev)	37.499 EUR
Poplačilo kredita skupaj	88.167 EUR
Dobroimetje	17.015 EUR
Dejansko poplačilo kredita	71.152 EUR

Vir: Prava naložba d.o.o., 2005.

V nadaljevanju bom ta instrument primerjala s hipotekarnim posojilom in življenjskim zavarovanjem, ki ga nudi ena od slovenskih bank v sodelovanju z zavarovalnico. Primerjava bo temeljila na informativnih izračunih glede višine mesečnih obveznosti.

Tabela 10: Izračuni mesečne obveznosti za posojilo in življenjsko zavarovanje

Mesečna obveznost za hipotekarno posojilo brez sklenitve življenjskega zavarovanja	93.278 SIT (389,24 EUR)
Mesečna obveznost za hipotekarno posojilo s sklenitvijo življenjskega zavarovanja	91.432 SIT (381,54 EUR)
Mesečna premija za mešano življenjsko zavarovanje	272 EUR
Mesečna premija za rizično življenjsko zavarovanje	10 EUR

Vir: Informativni izračun hipotekarnega kredita, 2006; Informativni izračun premije za mešano življenjsko zavarovanje, 2006; Informativni izračun premije za rizično življenjsko zavarovanje, 2006.

V zgornji tabeli so navedeni zneski mesečnih obveznosti za posojilo in življenjsko zavarovanje. Mesečna obveznost za hipotekarno posojilo s sklenitvijo življenjske police in brez nje je dobljena na podlagi informativnega izračuna za posojilo v vrednosti 12.000.000 SIT (približno 50.000 EUR), doba odplačila je petnajst let, posojilo pa presega 60 odstotkov vrednosti zastavljene nepremičnine. Mesečna premija za življenjsko zavarovanje je

izračunana za žensko, ki je stara trideset let, doba zavarovanja je petnajst let, zavarovalna vsota za primer smrti pa je enaka znesku posojila 50.000 EUR. Kot vidimo v tabeli 10 (na str. 33), je za premijo rizičnega življenjskega zavarovanja potrebno za isto zavarovalno vsoto kot pri mešanem življenjskem zavarovanju odšteti veliko manj, saj ta ne vsebuje varčevalne komponente.

Če primerjamo mesečno obveznost hipotekarnega posojila s sklenitvijo mešanega življenjskega zavarovanja (653,54 EUR) z mesečno obveznostjo instrumenta z odplačilom glavnice z življenjskim zavarovanjem (489,82 EUR), lahko rečemo, da je pri slednjem ta precej nižja. Ne glede na to, da pri hipotekarnem življenjskem zavarovanju s sklenitvijo mešanega življenjskega zavarovanja ob koncu zavarovanja ostane zavarovancu celotna zavarovalna vsota in donos, lahko rečemo, da je z vidika mesečne obveznosti ta veliko bolj neugodna za posojilojemalca. V tej primerjavi bomo instrument z odplačilom glavnice z življenjskim zavarovanjem izbrali kot boljšo možnost zadolžitve pri nakupu nepremičnine.

Rezultat pa je čisto drugačen, če za primerjavo vzamemo hipotekarno posojilo brez sklenitve življenjskega zavarovanja in ločeno sklenemo rizično življenjsko zavarovanje za zaščito družine pred obveznostjo vračila posojila v primeru naše smrti. Pri slednjem mesečna obveznost znaša 399,24 EUR in je za 90,58 EUR nižja kot pri posojilu z odplačilom glavnice z življenjskim zavarovanjem. Res je, da pri rizičnem življenjskem zavarovanju ne dosegamo nobenega donosa, saj ne vključuje varčevalnega dela, vendar če to razliko pomnožimo s številom mesecev dobe zavarovanja, dobimo vrednost 16.304,4 EUR. Ta vrednost je za 710,6 EUR nižja od predvidenega donosa 17.015 EUR, ki ga ustvarimo pri instrumentu z odplačilom glavnice z življenjskim zavarovanjem. Kaj bi se šele zgodilo, če bi teh 90,58 EUR vsak mesec vložili v petnajst-letno naložbo s predvidenim 10 odstotnim letnim donosom? Predvideni donos 17.015 EUR bi podvojili.

Ugotovitve, do katerih sem prišla s pomočjo primerjav med posameznimi produkti na podlagi informativnih izračunov, so:

- Z vidika mesečne obveznosti je najbolj ugodno, če pri najemu hipotekarnega posojila sklenemo rizično življenjsko zavarovanje za zaščito družine pred obveznostmi iz naslova vračila posojila.
- Mešano življenjsko zavarovanje je primerno za zavarovanje posojila z vidika banke in zavarovalnice, ne pa tudi z vidika posojilojemalca. Prvič zato, ker v veliki meri zviša mesečno obveznost, čeprav je posojilojemalec deležen določenih popustov. Drugič pa zato, ker ne dosega tolikšnega donosa na varčevalnem delu, da bi se nam tako povišanje mesečne obveznosti na dolgi rok splačalo.
- Če se ob odločitvi za nakup nepremičnine, ki ga financiramo s posojilom, odločimo še za sklenitev življenjskega zavarovanja in bi ob vsem tem radi še nekaj privarčevali za stara leta, je najbolje, da sklenemo rizično življenjsko zavarovanje in posebej varčujemo v

naložbah s kapitalskim donosom, saj kot smo že povedali, mešana življenjska zavarovanja niso namenjena donosnemu varčevanju.

- Instrument poplačila glavnice posojila s polico življenjskega zavarovanja je donosen za zavarovalnico in banko, ne pa tudi za posojilojemalca. Slednje bo veljalo toliko časa, dokler bodo mešana življenjska zavarovanja del tega instrumenta.

3.5. ODLOČITEV ZA POSOJILO, ČEPRAV JE LASTNIH SREDSTEV ZA NAKUP NEPREMIČNINE DOVOLJ

Če se odločamo za nakup nepremičnine z gotovino na primer 100.000 EUR, zamenjamo denar za nepremičnino. V tem primeru imamo nepremičnino, nimamo pa več denarja, ob predpostavki, da so to naši edini prihranki. Tu pa vstopi druga oblika instrumenta posojila na podlagi življenjske police (v nadaljevanju instrument 2). Njen smisel je v tem, da namesto nakupa nepremičnine z gotovino, njen nakup opravimo s posojilom. Najprej denar vložimo v zavarovalno naložbo oziroma mešano življenjsko zavarovanje z dobo tudi do petindvajset let. Življenjsko polico plačamo v enkratnem znesku, na kar nam zavarovalnica da kar precejšen popust na zavarovalno vsoto 100.000 EUR. Polico življenjskega zavarovanja zastavimo v korist banke, katera nam odobri posojilo v višini zavarovalne vsote. Denar, ki ga obravnavamo kot popust pri življenjski polici, pa vložimo v banko na upravljanje in z donosi odplačujemo obresti za znesek kredita.

Kaj s tem instrumentom pridobimo? Pridobimo nepremičnino v vrednosti 100.000 EUR, življenjsko zavarovanje za obdobje do petindvajset let, popust pri nakupu police in z njim ustvarjen donos, od katerega so odštete obresti na glavnico 100.00 EUR, in donos iz naslova enkratne naložbe življenjskega zavarovanja, ki ostane po poplačilu glavnice banki ob doživetju. Na podlagi že plačane življenjske police v enkratnem znesku banka zahteva izkaz manjše bonitete posojilojemalca kot pri ostalih posojilih na trgu, saj se ta izračunava samo za znesek obresti, ker je bila vrednost glavnice že plačana z enkratnim plačilom police življenjskega zavarovanja. Tudi v tem primeru banki plačujemo le obresti, s to razliko, da zavarovalnici ne plačujemo mesečne premije, ker smo vse obveznosti iz naslova zavarovanja plačali v enkratnem znesku že na začetku. Če vse skupaj povzamem, s tem instrumentom dobimo nepremičnino in kar precejšen del 100.000 EUR nam ostane po odplačilu posojila.

Kot vidimo v tabeli 11 (na str. 36), v petnajstih letih s pomočjo instrumenta dobimo nepremičnino, življenjsko zavarovanje in še prihranimo 82.420 EUR, v dvajsetih letih pa tudi vse to, le da je prihranek 114.240 EUR. Skupni prihranek je ugotovljen na podlagi seštevka donosa iz police in sredstev, ki nam ostanejo.

Tabela 11: informativni izračuni za instrument, ki so narejeni za trideset-letno žensko

Doba trajanja posojila	15 let	20 let
Enkratno vplačilo lastnih sredstev	67.820 EUR	59.370 EUR
Znesek posojila, ki ga lahko dobimo	100.000 EUR	100.000 EUR
Sredstva, ki nam ostanejo	32.180 EUR	40.630 EUR
Mesečne obresti banki	250 EUR	250 EUR
Zavarovalna vsota+donos	150.240 EUR	173.610 EUR
Donos police, ki ostane nam	50.240 EUR	73.610 EUR
Skupni prihranek	82.420 EUR	114.240 EUR

Vir: Prava naložba d.o.o., 2005.

Upravičenost tega instrumenta bom analizirala za obe dobi zavarovanja. Analiza bo temeljila na razliki med vplačanimi sredstvi in prejemki. Dobljene razlike bom v naslednjem koraku primerjala z nakupom nepremičnine z gotovino, ob predpostavki, da mesečni znesek, ki ga plačujemo za obresti posojila, v tem primeru mesečno vlagamo v naložbo s predvidenim 8 odstotnim letnim donosom. V primerjavo bi lahko vključila tudi sklenitev rizičnega življenjskega zavarovanja pri nakupu nepremičnine z gotovino, vendar ga ne bom, ker ga v tem primeru ne potrebujemo, saj nimamo posojila. Ena od predpostavk primerjave bo tudi ta, da oseba, ki se je odločila za instrument 2, celotno zavarovalno dobo plačuje obresti za posojilo iz svojega dohodka, tako da so sredstva, ki so v banki na upravljanju, nedotaknjena do poplačila glavnice.

Tabela 12: Obrazci za izračune pri primerjavah

Obrazec za prihodnjo vrednost anuitet	$FVA = A \cdot \frac{(1+r)^n - 1}{r}$
Obrazec za prihodnjo vrednost	$FV = PV \cdot (1+r)^n$

Vir: Berk, Lončarski, Zajc, 2002, str. 291.

3.5.1. ANALIZA ZA PETNAJST-LETNO DOBO ZAVAROVANJA:

KOLIKO SREDSTEV VLOŽIMO:

- 100.000 EUR (posojilo, katerega nam je odobrila banka na podlagi police življenjskega zavarovanja, in s katerim kupimo nepremičnino),
- 67.820 EUR (vrednost življenjske police, katero plačamo v enkratnem znesku) in

- 45.000 EUR (celotni znesek obresti, katerega izračunamo tako, da mesečne obresti pomnožimo s številom mesecev).

KAJ PREJMEMO NA VLOŽENA SREDSTVA:

- 100.000 EUR (zavarovalna vsota s katero se poplača bančno posojilo),
- 50.240 EUR (predviden donos iz življenjske police) in
- 102.080 EUR (predvidena prihodnja vrednost naših sredstev v družbi za upravljanje v banki v smislu enkratne naložbe v vrednosti 32.180 EUR na dobo petnajstih let. Za primerjavo sem vzela primer, da banka na naša sredstva dosega predviden 8 odstotni letni donos. Tukaj moram poudariti, da je to kar precej visok donos na sredstva, ki so v banki na upravljanju).

Če primerjamo vloženo s prejetim, ugotovimo, da smo prejeli 39.500 EUR nad vloženim. Vendar nam ta podatek ne pove veliko. Ta podatek je potrebno primerjati še z nakupom nepremičnine v gotovini. V primeru, da se odločimo za instrument s posojilom, sem predpostavljala, da znesek mesečnih obresti celotno zavarovalno dobo plačujemo iz našega dohodka, in ne iz sredstev, ki jih imamo na upravljanju. Zato bom pri nakupu nepremičnine z gotovino upoštevala še mesečnih 250 EUR, ki jih tam plačujemo za obresti, v tem primeru pa jih bomo mesečno vlagali v petnajst-letno naložbo s predvidenim 8 odstotnim letnim donosom. 8 odstotni letni donos je zgolj kot primer, lahko bi se odločili tudi za bolj tvegano naložbo z višjim letnim donosom. Torej če v petnajst-letno naložbo vlagamo mesečni znesek 250 EUR, ob predpostavki predvidenega 8 odstotnega letnega donosa, po formuli za prihodnjo vrednost anuitet dobimo znesek 84.402 EUR. Ta znesek je za 44.902 EUR višji od zneska, ki smo ga dobili iz prejšnje primerjave med vloženim in prejetim.

Na podlagi tega lahko zaključim, da je v primeru petnajst-letne dobe instrument s posojilom in odplačilom glavnice z življenjsko polico manj donosen produkt od nakupa nepremičnine z gotovino in petnajst-letne naložbe z mesečnim vlaganjem po 250 EUR. Pri slednjem dosežemo za 44.902 EUR več kot pri instrumentu s posojilom in življenjsko polico. Torej se v tem primeru odločimo za nakup z gotovino.

3.5.2. ANALIZA ZA DVAJSET-LETNO DOBO ZAVAROVANJA:

KOLIKO SREDSTEV VLOŽIMO:

- 100.000 EUR (posojilo, katerega nam je odobrila banka na podlagi življenjske police, in s katerim kupimo nepremičnino),
- 59.370 EUR (vrednost življenjske police s plačilom v enkratnem znesku) in
- 60.000 EUR (celotni znesek obresti za dvajset-letno dobo zavarovanja).

KAJ PREJMEMO NA VLOŽENA SREDSTVA:

- 100.000 EUR (zavarovalna vsota s katero zavarovalnica poplača posojilo),

- 73.610 EUR (predviden donos iz življenjske police, ki je namenjen nam) in
- 189.375 EUR (predvidena prihodnja vrednost naših sredstev pri družbi za upravljanje v banki v smislu enkratne naložbe v vrednosti 40.630 EUR na dobo dvajsetih let. Tudi v tem primeru sem predpostavila, da banka na naša sredstva dosega predviden 8 odstotni letni donos).

V primeru dvajset-letne zavarovalne dobe vložimo skupaj 219.370 EUR, prejmemo pa 362.985 EUR. Kot vidimo je tu razlika veliko večja kot v prejšnjem primeru in znaša 143.615 EUR. Tudi tukaj bomo znesek na podlagi razlike med vloženi in prejetimi sredstvi primerjali z nakupom nepremičnine v gotovini in dvajset-letno naložbo, v katero vplačujemo mesečni znesek 250 EUR, ob predpostavki predvidenega 8 odstotnega letnega donosa. Če znesek 250 EUR mesečno vlagamo v dvajset-letno naložbo, po končani dobi ob predvidenem 8 odstotnem letnem donosu dobimo 142.250 EUR. To pa je za 1.365 EUR manj od razlike, ki jo dobimo na podlagi vplačanega in prejetega v primeru instrumenta 2.

V primeru dvajset-letne dobe zavarovanja je instrument s posojilom in življenjsko polico bolj donosen od nakupa nepremičnine z gotovino in dvajset-letne naložbe, v katero vplačujemo mesečne zneske. Torej se tu odločimo v prid instrumenta in ne nakupa z gotovino. Do takšnih rezultatov smo prišli, ker je instrument tako zastavljen. Daljša kot je doba zavarovanja, višji popust dobimo pri nakupu življenjske police v enkratnem znesku, posledično pa je tudi osnova, ki se obrestuje v našo korist v družbi za upravljanje, večja. Zato so tudi donosi višji. Seveda je tudi donos pri življenjski polici na daljšo zavarovalno dobo višji. To so elementi, ki na daljšo dobo zavarovanja (dvajset let in več) dajejo vrednost in pomen drugemu instrumentu s posojilom in poplačilom glavnice z življenjsko polico. Glede na to lahko predpostavljamo, da bi se na petindvajset-letno dobo zavarovanja razlika med vplačanimi in prejetimi sredstvi še toliko bolj povečala, ravno tako pa tudi rezultat v primerjavi z nakupom z gotovino, seveda v korist instrumentu s posojilom in odplačilom glavnice z življenjsko polico.

Ugotovitve na podlagi primerjav pri drugem instrumentu pri nakupu nepremičnine so:

- Za instrument 2 se odločimo pri dvajset-letni dobi in več trajanja posojila in zavarovanja, ker se šele pri tej dobi pokažejo pozitivni učinki instrumenta.
- Ponavadi velja, daljše obdobje kot imamo posojilo najeto, v večji meri ga preplačamo. Za posojilojemalca je zato najbolj ugodno odplačati posojilo v čim krajši dobi. Ta instrument pa ne spodbuja odplačevanja posojila v čim krajši dobi, temveč ravno obratno. Za posojilojemalca je pri tem instrumentu bolj ugodno, če odplačuje posojilo dalj časa.
- Mešano življenjsko zavarovanje se pri instrumentu 2 izkaže kot pametna poteza, čeprav z njim ne dosegamo visokih donosov. Zakaj je to tako? Življenjsko polico se splača kupiti v enkratnem znesku, seveda ob predpostavki, da imamo denar. Če plačujemo mesečne premije, veliko več plačamo kot če bi polico kupili v enkratnem znesku. Popust, ki ga pri enkratnem nakupu dobimo, pa lahko vložimo v bolj donosno varčevanje.

- V primeru nakupa nepremičnine z gotovino ne potrebujemo življenjskega zavarovanja za zavarovanje družine pred obveznostmi, ki so povezane z nakupom, saj so vse obveznosti poravnane takoj. Pri nakupu s posojilom pa je življenjsko zavarovanje v večini primerov skoraj bolj nuja kot potreba.

SKLEP

V preteklosti oziroma pred prihodom življenjskih zavarovanj z naložbenim tveganjem k nam, so ljudje najbolj posegali po mešanih življenjskih zavarovanjih, če so želeli zavarovati svojo družino in hkrati dolgoročno varčevati. Ta oblika zavarovalno-varčevalne kombinacije je vsekakor varna, vendar če mislimo, da z njo tudi zelo dobro varčujemo, se motimo. Mešano življenjsko zavarovanje je namenjeno ustvarjanju dobička zavarovalnicam in ne zavarovalcem.

Na slovenski trg so prodrli tudi naložbena življenjska zavarovanja, ki predstavljajo naprednejšo, kvalitetnejšo in potencialno donosnejšo zavarovalno-varčevalno kombinacijo. Ponavadi velja, da bolj kot je zavarovanje ugodno za zavarovalnico, manj je ugodno za zavarovalca. Pri tej obliki zavarovalnice dosegajo manj zaslužka kot pri mešanem življenjskem zavarovanju. Iz tega bi bilo predvidevati, da njihov uspeh ne bo v veliki meri dosežen, vendar so razmere ravno obratne. Zavarovalnice to obliko zelo ponujajo. Seveda pa se zavedamo, da pretekli donosi vzajemnih skladov ne zagotavljajo enakih donosov v prihodnosti, zato je naložbeno tveganje preneseno na zavarovalca.

Tretja oblika zavarovalno-varčevalne kombinacije pa je rizično življenjsko zavarovanje in ločeno varčevanje v vzajemnih skladih. Ta oblika pri nas še ni razširjena, vendar menim, da ji bo priljubljenost v prihodnjih letih narasla. Oseba z njo doseže visoko zaščito družine ob nizki ceni, posebej pa lahko varčuje v vzajemnih skladih. Slednji so namenjeni prav ljudem, ki nimajo velikega znanja v tej smeri, bi pa vseeno radi kaj privarčevali ob veliki razpršenosti tveganja in malo višjih donosih.

Življenjska zavarovanja se pojavljajo na trgu tudi kot oblika zavarovanja pri hipotekarnih posojilih, še več, omogočajo celo, da se z njimi namensko varčuje za poplačilo glavnice posojila. Tudi v primeru hipotekarnega posojila se rizična polica življenjska zavarovanja obnese kot najboljša zaščita družine pred obveznostmi poplačila le-tega. Ob najemu hipotekarnega posojila je za posojilojemalca najbolj ugodno, da za zaščito družine poskrbi ravno z njo, saj se tudi drugod po svetu ta oblika zavarovanja velikokrat povezuje z najemom bančnega posojila.

V primeru instrumenta, ki ga uporabimo za nakup nepremičnine s pomočjo posojila, čeprav imamo zadosti lastnih sredstev, pa se kljub vsemu povedanemu o mešanih življenjskih zavarovanjih slednja pokažejo kot ustrezen del instrumenta, vendar na daljši rok odplačevanja

posojila, dvajset let in več. Da je za banko instrument sprejemljiv, mora vsebovati mešano življenjsko zavarovanje, ki ima zagotovljeno izplačilo sredstev ob doživetju. Pri tej obliki nakupa nepremičnine so vsi udeleženci zadovoljni, če govorimo o dobi odplačevanja dvajsetih oziroma petindvajsetih let. Banka je zadovoljna, saj omogoči posojilo, ki je povezano z manjšim tveganjem in primernim zaslužkom. Zavarovalnica služi na svoj račun s pomočjo mešanega življenjskega zavarovanja. Posojiljemalec pa dobi nepremičnino, pri tem pa ustvari zase še nek soliden donos.

Življenjska zavarovanja so namenjena predvsem zaščiti družinskih članov ob morebitnem izpadu dohodkov, ki so lahko posledica smrti enega od hraniteljev. Poleg lahko tudi varčujemo, vendar v zavarovalno-varčevalnih kombinacijah, ki se izkažejo, da so dovolj dobre in donosne. Če življenjskega zavarovanja ne potrebujemo, je nesmiselno, da ga sklenemo le iz razloga dolgoročnega varčevanja, saj ob tem plačujemo za nas nepotrebne stroške. Zato je pred sklenitvijo življenjskega zavarovanja najprej dobro razmisliti, če sploh potrebujemo zavarovanje, in če ga, v kolikšni meri. Bolje je imeti sklenjeno eno dobro zavarovanje kot tri malo slabša. Če ne vemo, za katero življenjsko zavarovanje bi se odločili, se lahko brez skrbi odločimo za rizično življenjsko zavarovanje, ki nam nudi zelo veliko za primerno nizko ceno. Tu smo lahko brez skrbi glede kakovosti zavarovanja, v kolikor pa imamo še nekaj sredstev na razpolago, jih lahko poljubno vlagamo v dolgoročne donosne naložbe.

LITERATURA

1. Balkovec Janez: Skrb za osebno premoženje. Ljubljana : Gospodarski vestnik, 2000. 261 str.
2. Berk Aleš, Lončarski Igor, Zajc Peter: Poslovne finance. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2002. 292 str.
3. Bijelič Mile: Zavarovanje in pozavarovanje. Ljubljana : Slovenica, zavarovalniška hiša d.d. , Art agencija, 1998. 343 str.
4. Čeh Silva: Že dan več zavarovanja nas lahko reši davka. Delo, Ljubljana, 2005, 31, str. 6.
5. Glavnik Mitja: Rešitev vseh naložbenih težav?. Kapital, Maribor, 2003, 313, str. 48-50.
6. Glavnik Mitja: Zavarovalna vsota naj zadošča za večno rento. Finance, Ljubljana, 19.2.2004, str. 11.
7. Glavnik Mitja: Katera naložbena polica je najboljša?. Kapital, Maribor, 2004a, 352, str. 48-52.
8. Glavnik Mitja: Zavarovanje in naložba. Finančne novice, Ljubljana, 2005, 3, str. 13-14.
9. Grmek Gregor: Slovenci damo malo za življenjska zavarovanja. Finance, Ljubljana, 2006, 41, str. 21.
10. Grmek Gregor: Po desetih letih ni potrebno plačilo davkov. Finance, Ljubljana, 2006a, 41, str. 22.
11. Groznik Peter: Kaj so osebne finance?. Moje finance, Ljubljana, 1.10.2001, str. 9-20.
12. Hafner Andraž: Pestra izbira naložbenih možnosti. Finance, Ljubljana, 2006, 16, str. 22.
13. Husar Simon: Kako varna so vaša sredstva v rokah zavarovalnice?. Vestnik, Murska Sobota, 2004, 10, str. 24.
14. Jesenek Mateja: Tudi kot davčni ščit. Kapital, Maribor, 2004, 352, str. 56-57.
15. Kleindienst Robert: Zakaj in kako dolgoročno nalagati?. Moje Finance, Ljubljana, 1.10.2001, str. 21-34.
16. Kocmur Helena: Čedalje bolj bo pomembno, koliko bomo prihranili sami. Nedelo, Ljubljana, 14.12.2003, str. 2.
17. Kodrič Sandi: Zavarovalno-varčevalne kombinacije. Kapital, Maribor, 2001, 266, str. 44-45.
18. Kodrič Sandi: Fond police v mednarodnem merilu. Kapital, Maribor, 2002, 280, str. 42.
19. Kodrič Sandi: Življenjsko zavarovanje ali neposredno varčevanje v skladih. Delničar, Ljubljana, april 2002a.
20. Lubej Samo: Paketno življenjsko zavarovanje po vaši meri. Kapital, Maribor, 1999, 214, str. 30-31.
21. Lubej Samo: Prednosti zaradi obetov višjih donosov. Premoženje, Maribor, avgust 2003, str. 11-12.
22. Lubej Samo: Vzajemni skladi za vsakogar. Druga razširjena izdaja. Maribor: Založba Kapital, 2005. 143 str.
23. Mikulič Boštjan: Obvezno in prostovoljno. Denar & Svet nepremičnin, Ljubljana, 2006, 5, str. 17.

24. Mikulič Boštjan: Edinstvena naložba, katere varnost je pomembnejša od donosnosti. Denar& Svet nepremičnin, Ljubljana, 2006a, 5, str. 18-19.
25. Milakovič Tanja: Pokojnine, kakor kamen v koalicijskem mozaiku. Večer, Maribor, 14.5.2005.
26. Miš Svobjšak Irena: Modro upravljam s svojim denarjem ali kako ravnati z osebnimi financami in premoženjem. Izola : Desk, 2001. 170 str.
27. Musil Matjaž: Izobraževanje zavarovalnih zastopnikov in zavarovalnih posrednikov. Učbenik za slušatelje. Ljubljana : Slovensko zavarovalno združenje, 2003. Str. 3.1-47 do 59.
28. Nemanič Katarina: Pomisli na svoje bližnje. Delničar, Ljubljana, 3.2.2005, str. 16-17.
29. Nemanič Katarina: Plemenitenje v vzajemnih skladih. Delo, Ljubljana, 2005a, 39, str. 21.
30. Nemanič Katarina: Dodatek k plači ali k pokojnini. Delo, Ljubljana, 2005b, 98, str. 18.
31. Nemanič Katarina: Kako izbrati?. Delo, Ljubljana, 3.6.2005c.
32. Oseli Petra: Zadržanost Slovencev. Kapital, Maribor, 2005, 359, str. 32-35.
33. Pahor Stojan: Življenjsko zavarovanje (1). Novi glas Koper, Koper, 11.12.2003, str. 14.
34. Ravnik Mitja: Analiza mešanega življenjskega zavarovanja. Diplomsko delo, Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2005. 47 str., 3 pril.
35. Šenk Matija: Izobraževanje zavarovalnih zastopnikov in zavarovalnih posrednikov. Učbenik za slušatelje. Ljubljana : Slovensko zavarovalno združenje, 2003. Str. 3.1-15 do 38.
36. Šlibar Pačnik Romana: Kam investirati denar, če ga imate. Mladina, Ljubljana, 25.4.2005, str. 59-60.
37. Šmajdek Uršula: Ob upokojitvi brez denarja II. Finančne novice, Ljubljana, 2005, 3, str. 10.
38. Turk J. Boštjan: Življenjska zavarovanja. Gospodarski vestnik, Ljubljana, 10.1.2005, str. 55.
39. Veselinovič Draško, Hauc Aleš, Jazbec Saša, Končina Miroslav: Denar, bančništvo in vrednostni papirji. Ljubljana : Gea College, 2003. 234 str.
40. Žnidarič Boris: Zavarovalništvo in varnost. Ljubljana : Fakulteta za družbene vede in Slovensko zavarovalno združenje, 2004. 256 str.

VIRI

1. Informativni izračun hipotekarnega kredita.
[URL: http://www.abanka.si/pripomocki/izracuni/hipotekarni_kredit/default.asp?MapaId=1841], 6.3.2006.
2. Informativni izračun premije za mešano življenjsko zavarovanje.
[URL: <https://www.zav-triglav.si/wide.jsp?id=10105&cset=1>], 6.3.2006.
3. Informativni izračun premije za rizično življenjsko zavarovanje.
[URL: <https://www.zav-triglav.si/wide.jsp?id=10136>], 6.3.2006.

4. Kako lahko zapravite pokojnino.
[URL: <http://www.donos.net/client/index.php?formID=54&ID=349>], 8.7.2005.
5. Katera investicija je prava zame? (I. del).
[URL: <http://www.donos.net/client/index.php?formID=54&ID=390>], 15.6.2005.
6. Klasična življenjska zavarovanja in inflacija.
[URL: <http://www.donos.net/client/index.php?formID=54&ID=339>], 1.2.2006.
7. Nedenarne finančne institucije. Finančni trgi.
[URL: http://www.bsi.si/html/publikacije/financni_trgi/ft_2005_03.pdf], marec 2005.
8. Prava naložba d.o.o.
[URL: <http://www.prava-nalozba.com>], 18.06.2005.
9. Prikaz prelomne točke med vplačili premij in izplačilom odkupne vrednosti.
[URL: <http://www.finance-on.net/show.php?id=146429>], 6.3.2006.
10. Primerjava naložbenih polic po vrsti skladov in geografski razpršitvi.
[URL: <http://213.253.72.106/files/2006-01-24/Untitled-1.gif>], 6.3.2006.
11. Splošni pogoji za življenjsko zavarovanje vezano na enote investicijskih skladov i-VIP.
[URL: http://www.vzajemci.com/files/pogoji_ZVS-i-VIP-2005-1125563241.pdf], 20.10.2005.
12. Zgodovinska prevara zavarovalnic s podporo države.
[URL: <http://www.donos.net/client/index.php?formID=54&ID=340>], 7.7.2005.